

Daltonschool
CORLAER

Gewoon de beste basis

Daltonboek

Daltonschool Corlaer
Cornelis van Ramshorstlaan 1
3863 AZ Nijkerk
directie@daltonschoolcorlaer.nl
website: www.daltonschoolcorlaer.nl

1 Inhoudsopgave

2	INLEIDING	3
2.1	Over dit document.....	3
2.2	Daltonschool Corlaer.....	3
3	Missie	4
4	Visie	4
4.1.1	Levensbeschouwelijke identiteit.....	4
4.1.2	Leren	4
4.1.3	Lesgeven (pedagogisch-didactisch handelen).....	5
4.2	Visie en daltononderwijs.....	5
5	Daltononderwijs en de kernwaarden	7
5.1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid	7
5.2	Zelfstandigheid	7
5.3	Samenwerken	8
5.4	Effectiviteit / doelmatigheid.....	8
5.5	Reflectie	10
5.6	Waarborging kwaliteit	11
6	Inspraak, beleid en verantwoording	12
6.1	Inspraak	12
6.2	Beleid	12
6.3	Verantwoording	12
6.3.1	Managementrapportage	12
6.3.2	Ouderavonden	13
7	Daltononderwijs in de praktijk	14
7.1	Dag- en weekritme	14
7.2	Dagkleuren	15
7.3	Dag-en weektaken	16
7.4	De Taakkaart	16
7.5	Basistaken met differentiatie.....	17
7.5.1	Basistaken	17
7.5.2	Keuzetaken/ daltonkast.....	18
7.5.3	Vorbereiden en evalueren	19
7.5.4	Doorgaande lijn in takenwerk groep 1 t/m 8.....	20
7.5.5	Samenwerken.....	20
8	Klassenmanagement	22
8.1	Didactisch model: het direct instructiemodel	22
8.2	Uitgestelde aandacht.....	22
8.2.1	Stoplichten daltonblokje	23

8.2.2	Stemniveaus	24
8.2.3	Overig	25
9	Inrichting gebouw.....	26
9.1	Studieplekken	26
9.2	Het computerlokaal	27
9.3	Etalage	27
9.4	Daltonontwikkeling	28
10	Bijlagen.....	30
10.1	Ontwikkelingslijnen reflecties	31
10.1.1	Reflectie groep 1 en 2	31
10.1.2	Reflectie groep 3 en 4	31
10.1.3	Reflectie groep 5 en 6	32
10.1.4	Reflectie groep 7 en 8	32
10.2	Ontwikkelingslijnen verantwoordelijkheid	34
10.2.1	Verantwoordelijkheid groep 1 en 2	34
10.2.2	Verantwoordelijkheid groep 3 en 4	34
10.2.3	Verantwoordelijkheid groep 5 en 6	34
10.2.4	Verantwoordelijkheid groep 7 en 8	35
10.3	Ontwikkelingslijnen zelfstandigheid.....	35
10.3.1	Zelfstandigheid groep 1 en 2	35
10.3.2	Zelfstandigheid groep 3 en 4	36
10.3.3	Zelfstandigheid groep 5 en 6	37
10.3.4	Zelfstandigheid groep 7 en 8	37
10.4	Ontwikkelingslijnen samenwerken	38
10.4.1	Samenwerken groep 1 en 2	38
10.4.2	Samenwerken groep 3 en 4	38
10.4.3	Samenwerken groep 5 en 6	39
10.4.4	Samenwerken groep 7 en 8	39
10.5	Persoonlijkontwikkelpun Daltonvaardigheden.....	40
10.6	Persoonlijkontwikkelpun Daltonvaardigheden.....	42
10.8	Schoolied Daltonschool Corlaer	53

2 INLEIDING

2.1 Over dit document

Dit Corlaer Daltonboek beschrijft hoe op Daltonschool Corlaer invulling wordt gegeven aan het daltononderwijs. We vinden het belangrijk om als team een daltonboek te hebben. We zijn trots op ons onderwijs en we willen ervoor zorgen dat de huidige gemaakte afspraken levend blijven binnen onze school.

Het daltononderwijs op onze school is continu in ontwikkeling. Dit daltonboek zorgt ervoor dat alle afspraken en werkwijzen goed gewaarborgd worden. De werkgroep Dalton zal dit document jaarlijks aanpassen zodat de veranderingen die kunnen en waarschijnlijk ook zullen plaatsvinden, verwerkt worden.

De doelgroepen voor dit daltonboek zijn:

- Het team van daltonschool Corlaer
- Nieuwe leerkrachten en invalleerkrachten
- Stagiaires
- Ouders
- De medezeggenschapsraad
- Het College van Bestuur van Eem Vallei Educatief
- Visiteurs van de Nederlandse Dalton Vereniging
- Onderwijsinspectie
- Personeel van andere Daltonscholen
- Andere belangstellenden

2.2 Daltonschool Corlaer

Sinds 2004 heeft Daltonschool Corlaer een daltoncertificaat. In 2009 heeft de visitatiecommissie dit certificaat opnieuw verlengd. In maart 2015 krijgen we weer bezoek van de visitatiecommissie. Alle leerkrachten die in vast dienstverband werken hebben een daltoncertificaat behaald. In de overkoepelende stichting van scholen waarmee nauw wordt samengewerkt zitten vier daltonscholen. Regelmatig evalueren de directeuren het daltononderwijs. Deze vier scholen regelen de financiering voor opleidingen van nieuwe collega's gezamenlijk zodat ook deze nieuwe collega's hun daltoncertificaat kunnen behalen.

In het visitatieverslag van 31 maart 2009 werden de volgende aandachtspunten geformuleerd:

- Geef de komende jaren de leerling meer ruimte voor eigen inbreng. Schuif op naar vrijheid/verantwoordelijkheid vanuit gedeelde sturing.
- Breid het aantal groepsdoorbrekende activiteiten uit middels andere vormen dan tutorleren
- Bouw meer momenten van reflectie in op het onderwijsleerproces en geef consequent duidelijke schriftelijke feedback op de taak
- Geef de weektaak mee naar huis. Het verhoogt de betrokkenheid van ouders en verbetert de verzorging van de invulling van het takenblad.

3 Missie

Daltonschool Corlaer is een openbare school die kinderen van 4 tot 12 jaar, gebruik makend van de uitgangspunten van het Daltononderwijs, leert om te gaan met vrijheid in gebondenheid, zelfstandigheid/zelfverantwoordelijkheid en samenwerken.

In een rustige en veilige omgeving met een duidelijke structuur voorzien we onze kinderen van kennis en vaardigheden, waarmee ze in de huidige en toekomstige samenleving optimaal kunnen functioneren en zich zo breed mogelijk blijven ontwikkelen. Verbinding met elkaar en de buitenwereld staat centraal op de school. Door deze verbinding en het bewust worden van het eigen leerproces krijgen de kinderen de mogelijkheid de aangeboden kennis en vaardigheden een leven lang te gebruiken en te integreren in de verworvenheden van de opvoeding thuis.

4 Visie

4.1.1 Levensbeschouwelijke identiteit

Daltonschool Corlaer is de enige openbare basisschool in Nijkerk. Er zijn 14 andere basisscholen in Nijkerk met een Christelijke grondslag. In de directe omgeving van de school zijn er meerdere mogelijkheden om Christelijk onderwijs te volgen. De keuze voor de Daltonschool Corlaer is in Nijkerk een bewuste keuze van ouders voor openbaar onderwijs.

Juist door de positie als enige openbare school vinden wij het van groot belang om de verbinding met de buurt/buitenwereld aan te gaan. Dit vertalen wij in onze slogan CorlaerConnected. Corlaer Connected is van groot belang om samen sterk te staan in Nijkerk. We zoeken de verbinding op verschillende manieren op. Actief Burgerschap, kennismaken met de pluriforme samenleving, integratie en Actief Ouderschap al dattet met gebruikmaking van moderne media zijn onderwerpen die hoog op onze agenda staan.

4.1.2 Leren

Op onze Daltonschool leren kinderen op basis van de uitgangspunten: vrijheid in gebondenheid, zelfstandigheid/zelfverantwoordelijkheid en samenwerken. Kinderen doen zelfstandig en al samenwerkend kennis en ervaring op. Verantwoordelijkheid en zelfkennis zijn noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. De basisvoorwaarden voor deze manier van leren zijn dat kinderen geholpen worden om verantwoordelijkheid en zelfkennis te ontwikkelen, dat zij stevige basiskennis aangeboden krijgen, dat kinderen continu worden uitgedaagd en geïnspireerd en in situaties worden geplaatst waarin zij worden geprikkeld en er ervaringen worden opgedaan.

Op Daltonschool Corlaer stellen wij de basiskennis die wij aan alle kinderen meegeven voorop. We streven hierbij naar een bovengemiddeld uitstroomniveau in groep 8 op het gebied van de vakken taal, lezen en rekenen. Deze stevige basiskennis is noodzakelijk om een goede voedingsbodem te creëren om de zelfstandigheid en zelfverantwoordelijkheid te laten ontplooiën bij onze kinderen.

Op Daltonschool Corlaer leert een kind om te gaan met de eigen verantwoordelijkheid. Uitgangspunt is het vertrouwen in de eigen kracht van ieder kind. Leerkrachten geven inspirerende instructies volgens het activerende directe instructiemodel (ADI-model) en maken met de leerling afspraken over de verwerking en verrijking. De leerling leert zelf in te schatten wat hij/zij nodig heeft om een taak te kunnen doen en in een hoeveelheid tijd. De leerling en de leerkracht gaan in gesprek over de gevolgde werkwijze.

Het leren omgaan met deze verantwoordelijkheid gaat stap voor stap. Bij kleuters gaat het om kleine, overzichtelijke keuzetaken die zelfstandig uitgevoerd worden. Naarmate kinderen zich verder ontwikkelen, worden taken omvangrijker en complexer.

Bovenstaande werkwijze is het meest effectief als er gewerkt wordt volgens de principes van "vrijheid in gebondenheid". Kinderen ontwikkelen de vrijheid om te differentiëren in de wijze van verwerken, in leerstijl, in tijd en in hoeveelheid. De leerkracht speelt daar op in. Vanuit een inspirerende instructie, rekening houdend met de specifieke leerbehoeften van elk kind, biedt de leerkracht de lesstof aan. Deze leerstof is ingedeeld volgens de opbouw en indeling van de Stichting Leerontwikkeling (SLO) die

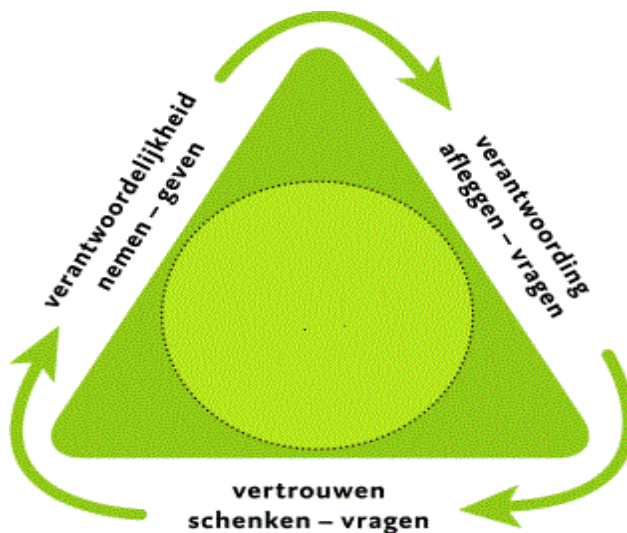
is verwerkt in onze lesmethoden. Vanuit deze aangeboden lesstof kunnen kinderen differentiëren. Deze werkwijze wordt convergente differentiatie genoemd.

4.1.3 Lesgeven (pedagogisch-didactisch handelen)

Lesgeven op een Daltonschool vergt specifieke kwaliteiten van elke leerkracht. Zelfstandigheid en zelfverantwoordelijkheid komen alleen tot stand als leerkrachten oprecht betrokken zijn bij het kind, willen onderzoeken wat de specifieke leerbehoeften van een kind zijn en met respect en vertrouwen het kind begeleiden. Tegelijkertijd moet de leerkracht inzicht hebben in de didactische opbouw van de leerstof en nauwgezet bijhouden wat, wanneer, hoe, waar en waarmee het kind tot leren komt. De convergente differentiatie houdt hierbij in dat er continue verbinding is tussen de kinderen en de lesstof, maar dat de wijze van leren, aanpak en uitvoering voor elk kind verschillend kan zijn.

Door de onderzoekende houding van de leerkracht kan hij/zij in iedere ontwikkelingsfase van elk kind ontdekken hoe het kind leert en wat het kind op dat moment nodig heeft om het zich de aangeboden stof, de bewuste leerhouding en leerstijl eigen te maken.

De instructies worden veelal aangeboden volgens het directe activerende instructiemodel waarbij de

leerkracht een basisinstructie geeft op verschillende niveaus. De sterkste kinderen kunnen snel zelfstandig aan de gang met de verwerking, terwijl een andere groep langere instructie krijgt alvorens te gaan werken en een kleine groep leerlingen met zeer specifieke onderwijsbehoeften bij de leerkracht gehouden wordt om samen met de leerkracht te blijven werken.

Op deze manier wordt ook optimaal invulling gegeven aan de Dalton-principes "vrijheid in gebondenheid" en "samenwerken". Al samenwerkend komt de groep tot leren en verwerken in een duidelijke structuur met de vrijheid om op eigen wijze te verwerken. Zowel in leerstijl, tijd, en hoeveelheid werk als in locatie of situatie waarin de verwerking plaatsvindt

4.2 Visie en daltononderwijs

Helen Parkhurst is de bedenker van het Dalton-concept en daarmee van de drie basisprincipes van het Daltononderwijs die ook voor onze school gelden:

1. **Vrijheid in gebondenheid/verantwoordelijkheid**
2. **Zelfstandigheid**
3. **Samenwerking**

Om het predikaat "Dalton" te ontvangen en een officiële Daltonschool te kunnen zijn, hebben alle teamleden een daltonopleiding gevolgd. Er is een doorgaande lijn gecreëerd in ons onderwijsaanbod voor 4 tot 12 jarigen. Om de kwaliteit op prijs te houden is er iedere vijf jaar een visitatie van de Landelijke Daltonvereniging.

Onze school is de enige Daltonschool in de gemeente Nijkerk/Hoevelaken en is lid van de Daltonvereniging. Op dit moment zijn er ongeveer 200 leerlingen en 15 teamleden. We merken, zeker de laatste tijd, dat veel ouders bewust kiezen voor een Daltonschool.

Op onze school wordt gewerkt met moderne methoden die passen bij een Daltonschool. Ieder kind heeft een weektaak waarbij de leerstof van de weektaak voor een groot deel bestaat uit de basisstof

van de leergroepen. Daarnaast werkt iedere leerling aan meerkeuze werk. Dit zijn activiteiten die veelal buiten de reguliere leer methode vallen. De groepen 1 en 2 werken met een takenbord. Hierop staan de activiteiten die de kinderen moeten uitvoeren. De leerling houdt zelf, door middel van gekleurde kaartjes in de dagkleur van Dalton, bij wat hij of zij gedaan heeft. Door middel van pictogrammen plant de leerling wat hij de volgende dag gaat doen. Aan het einde van de taakweek hangt op deze manier bij iedere activiteit een kaartje en zijn alle activiteiten gedaan. (vanaf maart 2015 zullen we gaan werken met een digitaalplanbord voor de kleuters) Overigens loopt onze taakweek van donderdag tot en met woensdag. Een aantal activiteiten wordt wekelijks gewisseld. De groepen 3 tot en met 8 werken met een taakkaart. Hierop staan dag- of weektaken vermeld. Daarnaast staat de 'regel van de week' op de taakkaart vermeld. Andere belangrijke zaken die op deze kaart worden vermeld zijn: toetsen, coöperatieve werkvormen, verjaardagen en evaluatie door de kinderen en de leerkracht over de weektaak.

Belangrijke doelen van de taak zijn:

- ◆ ontwikkelen van de zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid
- ◆ versterken van het taakbewust handelen
- ◆ stimuleren van het doelgericht handelen
- ◆ structureren en plannen van het werk en tijd
- ◆ stimuleren van het verantwoordelijkheidsgevoel
- ◆ motivering op korte termijn

Tijdens het werken aan de taakkaart mogen de kinderen vrij werken in de klas of in de hal.

De nieuwe taakkaarten worden op donderdagochtend uitgedeeld. Op woensdag moeten de taken af zijn. Als de taken niet af zijn, worden deze als huiswerk mee naar huis gegeven.

Praktisch betekent het dat onze leerlingen:

- ◆ dagelijks werken met de taakkaart en het takenbord
- ◆ zelfstandig hun taken kunnen plannen
- ◆ de school en lokalen zo kunnen gebruiken dat iedereen zijn eigen werkplek kan kiezen
- ◆ gedifferentieerd kunnen werken
- ◆ extra begeleiding krijgen van de eigen leerkracht tijdens de lessen
- ◆ naast de verplichte stof keuzes hebben in extra taken
- ◆ een "doorgaande lijn" volgen
- ◆ kunnen registreren en organiseren

5 Daltononderwijs en de kernwaarden

5.1 Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid

Voorheen werd de term vrijheid in gebondenheid gebruikt. Wij hanteren de term verantwoordelijkheid. Het begrip vrijheid is een verzamelbegrip. Het kan absolute vrijheid betekenen. De werkelijkheid geeft dan de grenzen aan. In het Engelse taalgebruik dekt het begrip 'liberty' het beste de lading. In tegenstelling tot het meer algemene 'freedom' gaat het bij 'liberty' om een soort vrijheid dat wordt verleend met behoud van een externe controle. Dit is wat Dalton onder vrijheid verstaat. Helen Parkhurst noemt 'freedom' het eerste principe van haar gedachtegoed, maar vrijheid is in het onderwijs een breed en verwarrend begrip. De leerlingen zijn natuurlijk niet vrij om te besluiten om niet naar school te gaan. Het bieden van vrijheid betekent ook niet dat kinderen maar alles mogen doen wat ze willen.

Parkhurst laat zien dat vrijheid in het onderwijs juist niet tot chaos leidt, maar een werkwijze is die effectief is. Leerlingen zijn nieuwsgierig en willen leren en zich ontwikkelen. Ze willen 'groot' zijn en net als volwassenen 'werk' hebben. In het daltononderwijs krijgen de leerlingen zulk werk. Ze mogen vrij kiezen hoe ze hun werk uitvoeren. Echt zelf doen, dus in vrijheid, op een eigen manier, op een eigen moment en op eigen initiatief.

Door het delegeren van de verantwoordelijkheid voor het leren aan de leerling, valt het accent minder op het uitvoeren van de opdracht maar meer op het zich echt eigen maken van de leerstof en het proces. Daarbij is coaching zeer belangrijk. Kinderen moeten weten waar de grens ligt, zodat zij verantwoordelijk kunnen zijn.

Voor Daltonschool Corlaer betekent dit:

Wij streven ernaar dat de leerlingen verantwoord kunnen kiezen wanneer zij instructie nodig hebben. De leerlingen hebben de mogelijkheid om zelf hun werkplek te kiezen. Ze leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun werk, voor elkaar en voor de school. Hiervoor heeft Daltonschool Corlaer een leerlingenraad. De leerlingen hebben een stem in de school en gaan hier verantwoordelijk mee om. De leraar heeft een begeleidende en ondersteunende rol. We gaan en blijven in gesprek met elkaar om tot een zo optimaal mogelijk resultaat te komen. Het is een taak van de leerkracht om iedere leerling een structuur te bieden om verantwoordelijkheid binnen grenzen te leren hanteren.

Zie bijlage ontwikkelingslijnen.

5.2 Zelfstandigheid

Het Daltononderwijs wil kinderen vormen tot volwassenen die zelfstandig kunnen denken en handelen. Daarvoor is nodig dat kinderen en jongeren leren hoe je informatie vergaart, hoe je zaken op waarde kunt inschatten en hoe je keuzes maakt. Daarin zal ieder mens verschillen, daarom wordt gekeken naar de individuele leer- en onderwijsbehoeften van een leerling. De leerkracht onderzoekt steeds wat ieder nodig heeft om iets specifiek te kunnen leren. Zijn rol verandert daarmee van iemand die kennis overdraagt tot een actieve begeleider van kinderen die verantwoordelijkheid leren dragen voor het eigen leerproces.

Op Daltonschool Corlaer leren de kinderen zichzelf doelen te stellen ten aanzien van het gewenste eindresultaat. Er worden keuzes gemaakt over hoe het kind deze doelen wil bereiken. De leerstof wordt nog grotendeels door de docent aangereikt. Het streven is om van zelfstandig werken steeds meer tot zelfverantwoordelijk leren te komen.

Zie bijlage ontwikkelingslijnen.

5.3 Samenwerken

Binnen het Daltononderwijs staat samenwerken centraal. Een van de pijlers binnen het Daltononderwijs is dan ook samenwerken. Om later als volwassene te kunnen deelnemen aan de samenleving is het belangrijk om op verschillende niveaus te kunnen samenwerken. Daarom wordt op Daltonschool Corlaer veel aandacht besteed aan het spelen en werken in groepen en het werken met maatjes. Bij het samenwerken gaat het meestal om leerlingen uit dezelfde klas die samen een opdracht uitvoeren en ook dat leerlingen van verschillende leeftijden samenwerken. Al doende wordt geleerd te luisteren naar elkaar en respect te hebben voor elkaar. In een heterogeen groep profiteren leerlingen van de aanmoediging, uitleg en hulp van medeleerlingen. De leerlingen ondersteunen en helpen elkaar en zoeken samen oplossingen voor problemen. Door anderen te helpen wordt beheersing van stof op een hoger niveau bereikt. Bovendien neemt de effectieve leertijd toe wanneer de leerkracht gebruik maakt van het vermogen van leerlingen om elkaar te helpen. Het gaat bij samenwerken om zowel het leren van inhouden als het leren samenwerken. Er is dus sprake van zowel een cognitief als een sociaal doel.

Dit is zichtbaar in:

- ◆ leerlingen krijgen dagelijks structureel de tijd en ruimte om samen aan hun taken te werken.
- ◆ samenwerktafen staan structureel op het takenbord en op de taakkaart.
- ◆ leerlingen werken met maatjes
- ◆ groepsdoorbrekende activiteiten:
  - ◆ tutorlezen
  - ◆ iedere donderdagmiddag samenwerkopdrachten voor groep 8 met groep 2
  - ◆ iedere vrijdagmiddag creatief circuit, waarbij groep 5 t/m 8 door elkaar zitten
  - ◆ incidenteel tijdens feesten worden ouderen aan jongere kinderen gekoppeld
  - ◆ er wordt incidenteel gebruik gemaakt van specifieke vaardigheden van hogere groepen bv. voordoen van spreekbeurt, uitleg taakkaart
- ◆ leerlingenraad
- ◆ coöperatieve werkvormen binnen de groep.
  - tweetal coach
  - binnen/buiten kring
  - tafelrondje

Zie bijlage ontwikkelingslijnen.

5.4 Effectiviteit / doelmatigheid

Effectiviteit

Het Daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Een taak als drager van de te leren vaardigheden en kennis biedt optimaal gelegenheid om tot een doelmatige inrichting te komen. Een taak op maat houdt een leerling doelmatig en functioneel bezig.

Doelen op leerling-niveau

- ◆ De leerling behaalt de leerdoelen die passen bij zijn ontwikkeling.
- ◆ De leerling gaat op een efficiënte en verantwoordelijke wijze om met zijn leertijd.
- ◆ De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

Doelen op leerkrachtniveau

- ◆ De leerkracht behaalt de leerdoelen.
- ◆ De leerkracht gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
- ◆ De leerkracht zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
- ◆ De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
- ◆ De leerkracht daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
- ◆ De leerkracht geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.

- ◆ De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

Doelen op schoolniveau

- ◆ Het onderwijs is door de efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
- ◆ De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
- ◆ De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

Voor Daltonschool Corlaer betekent dit dat we schooljaar 2014-2015 gaan werken aan:

- ◆ het vooraf afnemen van toetsen (spelling en rekenen) om zo het startniveau te bepalen
- ◆ al dan niet volgen van instructie
- ◆ doorgaande lijn voor zon- en meerbegaafde kinderen

Belangrijk is dat wij ons afvragen:

- ◆ Hoe effectief en doelmatig ben jij binnen de werkwijze van Dalton?
- ◆ Waar kan jij in verbeteren wat betreft effectiviteit en doelmatigheid?

Zie bijlage ontwikkelingslijnen.

5.5 Reflectie

Wat verstaan we onder reflectie?

Het kritisch bekijken van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is een basishouding op een daltonschool. Iedere leerkracht reflecteert op zijn praktijk en handelen in de klas. Alle leerkrachten samen reflecteren constant over het onderwijs op school. Hierdoor wordt de beste weg gevonden om de gestelde doelen te bereiken. Ook voor de leerlingen biedt de leerkracht de gelegenheid om te oefenen in organiseren, initiatief nemen en reflecteren op gedrag en keuzes.

Een belangrijk onderdeel van reflectie is het geven en ontvangen van feedback. Zo kan een leerkracht op verschillende gebieden feedback geven:

1. op de taak
2. op de inhoud
3. op de aanpak/strategie
4. op de leerstand/modus

Je kunt bij het vervullen van een taak op 3 momenten reflecteren: vooraf, tijdens en na.

Vooraf:

Wat heb ik nodig om deze taak te kunnen maken (materiaal)
Heb ik instructie nodig voor het maken van deze taak?

Tijdens:

Iets lukt mij niet, maar ik wil het toch leren. Wat heb ik hiervoor nodig?
Loop alles nog volgens plan?

Na:

ik ben in staat mijn eindproduct kritisch te beoordelen
Ik kan aangeven wat ieders rol was binnen het samenwerken en hoe deze is uitgevoerd
Wat moet ik de volgende keer anders doen?
Wat neem ik mee aan "geleerde" stof?

Als leerkracht leren we deze houding aan. We leren onze leerlingen ook dat zij hulp of uitleg moeten vragen, zodra ze merken dat er veel fouten worden gemaakt, of als ze vastlopen. Naarmate leerlingen ouder worden zullen ze steeds beter in staat zijn tot reflecteren.

Zie bijlage ontwikkelingslijnen.

5.6 Waarborging kwaliteit

Daltonscholen in Nederland werken samen aan kwalitatief goed daltononderwijs en borgen hun kernwaarden door middel van een planmatige zelfevaluatie en visitatie. Een daltonschool is een lerende organisatie, die haar leerkrachten ondersteunt bij het zich permanent scholen en bij het experimenteren in en reflecteren op hun praktijk. Teamleren heeft op een daltonschool hoge prioriteit. Verantwoordelijkheid voor Dalton ligt in het team. Het daltononderwijs zet ook sterk in op het maatjesleren van scholen binnen en buiten een regio.

De Nederlandse Dalton Vereniging geeft licenties en certificaten af aan instituten, scholen en personen als zij er blijk van geven de kernwaarden op goede wijze in de praktijk vorm en inhoud te hebben gegeven.

Voor Daltonschool Corlaer betekent dit:

De daltonontwikkeling wordt aangestuurd en gewaarborgd door de daltoncoördinator en de directeur. Aan het eind van ieder schooljaar evalueren we het afgelopen jaar en stellen we de nieuwe doelen voor het komende jaar op. Gedurende het schooljaar zijn er tien daltonvergaderingen gepland en één studiedag die in het teken zal staan van Dalton. Iedere leerkracht vult een lijst waarin zij hun daltonvaardigheden scoren en heeft hierover een gesprek met de directeur. Aan de hand van deze lijsten stelt iedere leerkracht een persoonlijk ontwikkelplan op.

6   Inspraak, beleid en verantwoording

6.1   Inspraak

Werkgroepen

Iedere teamlid zit in een Dalton werkgroep. De leerkrachten hebben zelf mogen kiezen in welke van de volgende werkgroepen ze deel willen nemen.

- ◆ Werkgroep Verantwoordelijkheid
- ◆ Werkgroep Samenwerken/reflectie
- ◆ Werkgroep Zelfstandigheid
- ◆ Werkgroep Reflectie

Iedere werkgroep is verantwoordelijk voor het opzetten van een ontwikkelingslijn voor zijn/haar pijler. De werkgroep heeft ook de aandachtspunten in kaart gebracht en zorgt ervoor dat we hierover met elkaar in gesprek gaan en hierover afspraken maken. Door deze werkwijze is het team zeer sterk betrokken bij de onderwijsinhoud en de keuzes die er gemaakt worden.

Leerlingen

Sinds begin schooljaar 2012-2013 hebben we een leerlingenraad. De leerlingenraad bestaat uit 6 leerlingen van groep 6 t/m 8. Ieder schooljaar omstreeks juni worden er in deze groepen verkiezingen gehouden. De kandidaten kunnen zichzelf presenteren aan de groep. Hierna wordt er gestemd. De twee leerlingen uit een groep met de meeste stemmen nemen voor een jaar zitting in de leerlingenraad.

De directeur van de school is altijd aanwezig bij de vergaderingen. Tijdens de eerste vergadering zit de directeur de vergadering zelf voor. In deze vergadering worden de taken verdeeld van voorzitter, penningmeester en secretaris. De directeur heeft geen stemmingsrecht maar zal daar waar nodig samen met de kinderen de plannen bijstellen. Ieder jaar krijgt de leerlingenraad een budget waarvan zij bijvoorbeeld activiteiten kunnen bekostigen.

Ouders

Ouders hebben instemmings- of adviesrecht via de medezeggenschapsraad. Via ons blog houden we de ouders op de hoogte van onze Dalton ontwikkelingen. Iedere 2 jaar hebben we een ouderenquête waarin er ook vragen gesteld worden over ons Dalton onderwijs.

6.2   Beleid

De beleidsontwikkeling gaat volgens een vaste structuur. Ieder jaar stellen we actieplannen op n.a.v de doelen die we willen gaan behalen.

Schoolplan

Iedere vier jaar wordt het schoolplan opgesteld. De doelstellingen in het schoolplan worden vertaald naar jaarlijkse actieplannen die met de teamleden en met het college van bestuur worden besproken..

Daltonontwikkelingsplan

Naast het schoolplan hebben we het daltonontwikkelingsplan waar specifieke daltonontwikkelingen in beschreven staan. In dit daltonboek staan deze ontwikkelingen beschreven.

6.3   Verantwoording

6.3.1   Managementrapportage

Eén keer per jaar heeft de directeur van de school een gesprek met het College van Bestuur. Hierin wordt door de directeur verantwoording afgelegd aan het college. Iedere jaar heeft iedere leerkracht een daltongesprek met de directeur. Aan de hand van een scorelijst krijgt de leerkracht inzicht in de eigen daltonvaardigheden (zie bijlage). Aan de hand van deze scores stellen ze een Dalton persoonlijk ontwikkelingsplan op.

Iedere werkgroep is verantwoordelijk voor de speerpunten van zijn of haar werkgroep. De Daltoncoördinator heeft een coachende rol en bewaakt de doorgaande lijn.

6.3.2 Ouderavonden

Tijdens de informatieavond informeren de leerkrachten de ouders over het Dalton onderwijs. Driekeer per jaar organiseren we 10-minutengesprekken waarbij de ouders en de leerkracht de ontwikkeling van het kind bespreken.

7 Daltononderwijs in de praktijk

7.1 Dag- en weekritme

Dagritmekaarten

In alle groepen gebruiken we dagritmekaarten. De dagritmekaarten geven de verschillende activiteiten per dagdeel in woord en/of beeld aan. Echter, er zit wel een opbouw vanaf groep 1 in het gebruik van de dagritmekaarten met het rooster.

Het gebruik van dagritmekaarten is onderdeel van het klassenmanagement en geeft de leerlingen een beeld van de dagindeling en doet daarbij een beroep op hun medeverantwoordelijkheid voor het goed laten verlopen van het proces. Dagritmekaarten zijn, naast het gebruik van de dagkleuren, één van de middelen om leerlingen al in een vroeg stadium te laten oefenen met de opbouw van een taakbewuste houding. Het gebruik van dagritmekaarten geeft leerlingen houvast en vooral de jongere leerlingen een gevoel van veiligheid en rust.

Groepen 1/2

De dagritmekaarten geven bij groep 1/2 de dagactiviteiten in beeld aan. Deze kaarten hangen aan de muur. 's Morgens en 's middags worden de kaarten naast elkaar gehangen en bij aanvang van de morgen/middag met elkaar besproken.

Groep 3

De dagritmekaarten geven bij groep 3 de dagactiviteiten in beeld weer. Deze kaarten hangen op het bord. Op deze manier kunnen de leerlingen bekijken welke vakken/activiteiten gepland zijn voor de morgen/middag en welke dagtaken daaraan gekoppeld zijn. De activiteiten van de hele dag worden 's morgens besproken met de kinderen. Ook hangt er aan de muur het weekrooster in geschreven taal. Zo maken de leerlingen al kennis met het weekrooster.

Groep 4

De dagritmekaarten in groep 4 hangen in een weekrooster aan de muur, zowel in beeld als in geschreven taal. In groep 4 vindt er een overgang plaats van een uitgewerkt dagritme naar een weekoverzicht. Bij de start van het schooljaar hangen alle dagactiviteiten in beeld op het bord. Langzaam leren we de kinderen naar het rooster op de muur te kijken en hangen alleen de kaarten van de vakgebieden waarbij de leerkracht uitleg geeft op het bord. Hierbij hangen analoge klokkaarten om het tijdstip van uitleg aan de kinderen duidelijk te maken. Op deze manier leren we de kinderen bewust te worden van de weekstructuur, waarbij de leerlingen zelfstandig het dagrooster eigen maken.

Groep 5 t/m 8

Vanaf groep 5 hangt er in geschreven taal een weekrooster aan de muur. Op het bord hangen alleen de kaarten van de vakgebieden waarbij de leerkracht uitleg geeft of bijzondere activiteiten. Hierbij staat het tijdstip van uitleg genoteerd. Zo wordt een beroep gedaan op het overzicht krijgen van de weekstructuur, waarbij leerlingen zelfstandig het dagrooster eigen maken.

Weekritme

De dag- of weektaak start op donderdag. Het weekritme hangt duidelijk als een rooster in het klaslokaal.

7.2 Dagkleuren

De dagkleuren worden gebruikt als communicatiemiddel. Elke dag in de week heeft een eigen kleur, zodat de kleurcode op verschillende manieren kan worden toegepast in de organisatie van de groep. De dagkleuren zijn in de hele school hetzelfde. De dagkleuren zijn in de groepen op diverse manieren te zien, op het rooster, op de taakkaart. Aan de hand van de dagkleuren wordt een taak gepland en afgetekend.

De dagkleuren zijn:

maandag
dinsdag
woensdag
donderdag
vrijdag

7.3 Dag-en weektaken

Dagtaken

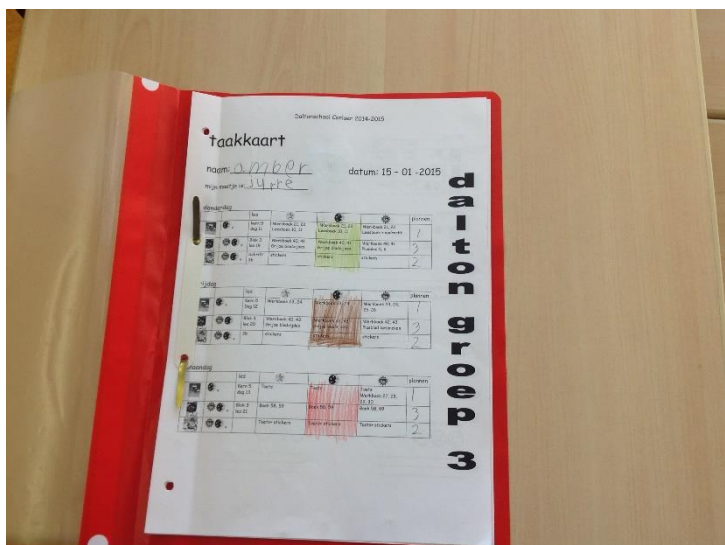
Dagtaken zijn taken die per dag op de taakkaart zijn weergegeven en moeten op die bewuste dag worden (af)gemaakt. Vaak worden ze voorafgegaan door (geclusterde) instructie. Het betreft hier vaak (schriftelijke) verwerkingsstof voor het begeleid en zelfstandig inoefenen vanuit het directe instructiemodel. Binnen de dagtaken wordt er gedifferentieerd met zon/maan/ster. In groep 1-2 wordt niet gewerkt met dagtaken. In groep 3 en in de eerste helft van het leerjaar van groep 4, wordt er gewerkt met een dagtaak verwerkt op een taakkaart. Op deze taakkaart staan alle dagtaken van de hele week. De leerling kan dus al wel het werk gaan leren (over) zien van de week. Leerlingen leren deze dagtaken plannen en registreren op een dagtaakkaart.

Weektaken

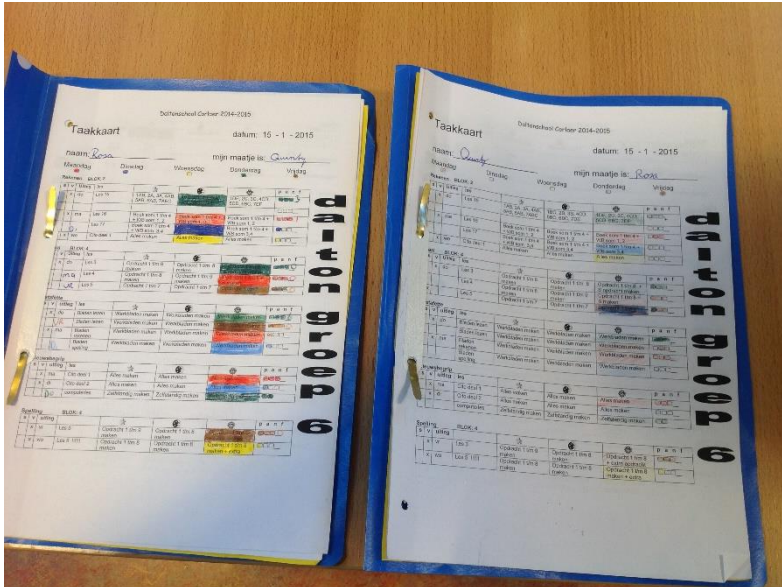
Weektaken zijn alle aan het begin van de week ingeplande taken op de taakkaart(basisstof) voor die betreffende week.

7.4 De Taakkaart

De taakkaart is een middel om de verwerking van de leerstof te organiseren, waarbij de kernwaarden leidend zijn. Op deze manier zorgen we ervoor dat onze leerlingen aan het eind van groep 8 een goede basis voor hun verdere persoonlijke ontwikkeling mee hebben gekregen.

Vanaf groep 1 leren leerlingen de verantwoordelijkheid te dragen voor(het plannen van) hun taken waarbij leerlingen steeds meer zelfstandigheid en keuzevrijheid verwerven. Hierbij hebben we een doorgaande lijn in de taakkaart ontwikkeld. Uitgangspunten zijn dat leerlingen zelf hun weektaken mogen plannen en er ruimte is voor eigen keuzes (keuzewerk). Ook ten aanzien van het samenwerken zijn er keuzemogelijkheden (zie kopje samenwerken). We willen op deze wijze de intrinsieke motivatie en betrokkenheid van de leerlingen vergroten.

7.5 Basistaken met differentiatie

7.5.1 Basistaken

Basistaken zijn taken die op de taakkaart staan en die voor iedereen verplichte verwerkingsstof is. De basistaken bestaan uit basisstof voor de vakken rekenen, taal, spelling, (begrijpend) lezen, zaakvakken, studievaardigheden en Engels. Deze basistaken zijn leer- en verwerkingsstof die leerlingen zelfstandig kunnen maken. Bij het opgeven van de basisstof houdt de leerkracht er rekening mee dat er naast de basisstof genoeg ruimte is voor keuzetaken.

Op de taakkaart wordt aangegeven welke lessen verplichte instructie bevatten en op welke dag dit zal plaatsvinden. Dit betekent dat de les al wel bekeken en eventueel gemaakt mag worden. Echter, de leerling is wel verplicht tijdens het uitlegmoment deel te nemen aan de instructie. Binnen de instructie wordt op drie niveaus instructie gegeven vanuit het directe instructiemodel.

Binnen de taken wordt er op de taakkaart gedifferentieerd op 3 verschillende niveaus. De 3 niveaus die wij aanbieden zijn:

Zon: zeer minimale basisstof, aangevuld met verrijgings- en verdiepingsstof.

Maan: basisstof.

Ster: minimale basisstof waarbij verlengde instructie wordt aangeboden.

De leerling kiest zelf per dag per vak welke leerstof bij hem of haar past. Tijdens de voorbereidingstijd aan het begin van de dag krijgt de leerling de tijd om zijn werk te bekijken en de juiste keuzes te maken (zie verder kopje voorbereidingstijd). De leerling kleurt het vak van het gekozen niveau met de dagkleur. In groep 3 wordt dit meer begeleid door de leerkracht.

Op de taakkaart maken we gebruik van de volgende symbolen:

S - samenwerken; deze les moet je samen met je maatje maken.

V - verplichte instructie.

P - plannen; op deze dag gaat de leerling de les maken.

A - af; op deze dag heeft de leerling de les klaar.

N - nakijken; op deze dag heeft de leerling de les nagekeken.

F - aantal fout

In uitzonderlijke gevallen kan de leerkracht ervoor kiezen kindgebonden taakkaarten samen te stellen, gericht op specifieke kindbehoefte. Dit kan voorkomen bij kinderen die op een ander niveau werken dan het reguliere aanbod van het leerjaar. Dit zijn leerlingen die zowel naar beneden als naar boven

gedifferentieerde aangepaste leerstof nodig hebben op cognitief niveau, maar ook leerlingen die door individuele leerbehoeftes beter met een dagtaakkaart kunnen werken.

Takenbord (groep 1/2)

In groep 1 en 2 werken onze leerlingen met het digitale keuzebord. Het digikeuzebord is een middel om alle taken op een eenvoudige manier in beeld te brengen. Alle namen van de kinderen staan op het digikeuzebord. Ieder kind heeft een eigen pictogram. De kinderen van groep 1 en 2 zijn gemarkeerd in een eigen kleur. Op het keuzebord staan alle taken van de week die een kleuter kan doen. De taken bestaan uit twee tot drie wisselende verplichte werkjes per week, waarvan er altijd een samenwerkopdracht is. Deze verplichte taken moeten aan het eind van de taakweek (op woensdag) af zijn.

De taken voor groep 1 en 2 zijn identiek, maar worden in drie niveaus aangeboden (zon-maan-ster), echter het kind voert de taak op zijn / haar niveau uit. De kinderen plannen vooraf een taak. Wanneer het kind de taak af heeft, vinkt hij het werk af met de kleur van de dag en kiest hij een nieuwe taak voor het volgende werkmoment. Aan de kleuren kun je zien op welke dag het kind de taak heeft uitgevoerd. De computer houdt de planning en uitvoer bij.

De leerlingen in groep 2 starten op de donderdagmiddag met het oefenen van eendagtaakkaart. Op deze manier worden ze voorbereid op het werken met een dagtaakkaart in groep 3.

Taakkaart (groep 3)

Vanaf groep 3 werken onze leerlingen met een dagtaakkaart. Op deze kaart staat het werk van de hele week, geclusterd per dag. Per dag staat aangegeven welke lees-, reken- en schrijfopdrachten gemaakt moeten worden. Kinderen mogen zelf kiezen waar ze mee starten. De kinderen leren een volgorde te bepalen van de werkjes door ze te nummeren.

Taakkaart (groep 4)

Groep 4 is een overgangsjaar van het werken met dagtaken naar het werken met weektaken. Groep 4 start met een dagtaakkaart net als in groep 3. In vergelijking met groep 3 bevat deze kaart meer taken. Rond de kerstvakantie krijgt groep 4 een meerdaagse taakkaart. Een taakkaart met het werk voor maandag, dinsdag en woensdag geclusterd op de voorkant en donderdag en vrijdag op de achterkant. Later in het jaar krijgen de kinderen de overgang naar de weektaakkaart, waarmee gewerkt wordt t/m in groep 8. In groep 4 wordt afhankelijk van de groep keuzes gemaakt in het overstappen naar een weektaak. Dit is groepsafhankelijk. In sommige gevallen wordt direct overgestapt naar een weektaak en vindt er geen tussenstap plaats. We kijken hierbij naar de behoeften en mogelijkheden van de groep.

Taakkaart (groep 5 t / m 8)

Deze leerlingen werken met een weektaakkaart. Op deze weektaak staan alle taken van de hele week vermeld. De kinderen plannen de taken tijdens de voorbereidingstijd op donderdag in. Op woensdag moeten alle taken af zijn. Per dag plannen ze tijdens de voorbereidingstijd het niveau van de les. Wanneer de taken niet af zijn, worden deze op woensdagmiddag na schooltijd afgemaakt. Vanaf groep 8 leren kinderen taken en toetsen in te plannen in hun agenda. Zo worden zij goed voorbereid op de werkwijze in het voortgezet onderwijs.

7.5.2 Keuzetaken/ daltonkast

Keuzetaken zijn taken die gedaan kunnen worden naast de basistaken. Veelal worden deze taken gekozen nadat de basisstof op de dag verwerkt zijn. De keuzetaken kiezen de kinderen zelf uit de daltonkast. De daltonkast is een kast die in elke klas aanwezig is. In deze kast vinden de kinderen o.a. educatief spelmateriaal. Naar eigen interesse mogen kinderen hieruit kiezen. Het kind kan dus ervoor kiezen om meerdere keren hetzelfde materiaal te kiezen. De leerkracht ververscht de kast een aantal keren per jaar. In overleg met de leerkracht kunnen kinderen keuzetaken naar interesse of behoefte aangeboden krijgen. Op de achterkant van de taakkaart is ruimte om deze keuzetaken te noteren.

Keuzetaken in groep 1 en 2

Op het digikeuzebord staan alle taken van de week die een kleuter kan doen. De verplichte werkjes zijn de basistaken. De overige werkjes zijn keuzetaakjes. Er is een apart scherm voor de basistaken en voor de keuzetaken.

Wanneer een basistaak of keuzetaak af is, registreren de leerlingen dat op het digikeuzebord.

Na het uitvoeren van een taak (zowel basis- of keuzetaak) kan het kind een werkje kiezen naar eigen interesse uit de daltonkast. In deze kast vinden de kinderen educatief spel materiaal.

Daltonkast

De daltonkast wordt gebruikt als keuzetaak. Wanneer de kinderen klaar zijn met hun planning, kan er gekozen worden uit de daltonkast. Op deze manier kan er o.a. op tempo, niveau en interesse gedifferentieerd worden. De kinderen kunnen, binnen de mogelijkheden van de daltonkast, zelf kiezen hoe en wat ze leren.

Inhoud:

Op onze school is een doorgaande lijn te zien in het werken met keuzekasten, waarbij de inhoud van de keuzekast:

1. is afgestemd op de leeftijd van de kinderen;
2. is afgestemd op het leerniveau van de kinderen;
3. is afgestemd op de leerstof;
3. uitdaging biedt;
4. ook aansluit bij de basistaak;

Ten opzichte van de materialen die in de daltonkast staan moeten we kritisch zijn:

-De kast bevat uitsluitend leerzame materialen zodat het leren na de basistaken niet stopt.

Gezelschapspelletjes behoren ook in de kast aangezien we samenwerken en spelen ook belangrijk vinden.

-We streven ernaar dat elk kind aan de daltonkast toe komt.

-Om de keuzekast aantrekkelijk te houden zorgen we er voor dat de inhoud varieert. Als richtlijn hiervoor geldt: 70% van de materialen staan standaard in de kast, dus 30% van de materialen wisselt. Dat kan doormateriaal in te zetten die aansluiten bij de huidige lessen.

-Keuzewerk moet indien van toepassing zelfcorrigerend zijn. Zo niet zijn er nakijkmaterialen.

Evaluatie op de taakkaart

Tijdens het evaluatiemoment op de dag wordt het werk kort met de groep nabesproken (zie evaluatietijd).

Vanaf groep 3 kan de leerling individueel op de taakkaart aan het eind van de daltonwerkweek opmerkingen noteren. In groep 3 geeft een kind dit aan met smileys. Bij het inleveren van de taakkaart schrijft de leerkracht een opmerking terug aan het kind. Op deze manier leren we reflecteren door de kinderen kritisch te laten kijken naar het gedane werk.

7.5.3 Voorbereiden en evalueren

Vorbereidingstijd

De leerkracht geeft de kinderen elke dag bij de start van de dag voorbereidingstijd. In dit kwartiertje verzamelen de kinderen het werk van de dag. Per les bekijken ze welk niveau ze aan kunnen. De leerkracht loopt rondes en begeleidt de kinderen in hun keuzes, de leerkracht heeft een coachende functie, die afgestemd is op het vermogen per kind (werkhouding, tempo, concentratie). Tijdens de voorbereidingstijd is er tijd om gesprekjes aan te gaan over het werk, kinderen onderling of met de leerkracht. De kinderen leren in te schatten welk niveau bij hun past en proberen daarbij zichzelf uit te dagen.

In groep 1 en 2 is deze voorbereidingstijd er het vorige werkmoment. De kinderen kiezen een nieuwe taak voor het volgende werkmoment. Ook hierbij coacht de leerkracht de leerling, zodat het kind o.a. ook leert de verplichte werkjes goed in te plannen.

Evaluatiemoment

Aan het eind van de morgen vindt een klassikaal evaluatiemoment plaats. De leerkracht gaat in gesprek met de klas over de aangeboden leerstof, het proces en voortgang. De leerlingen stellen eisen aan het proces waarbij de leerkracht een coachende rol aanneemt. Op deze manier leren we de kinderen zelf kritisch te evalueren op het gemaakte werk. Zij moeten de verantwoordelijkheid zelf ervaren.

Nakijken

De kinderen leren na het gemaakte werk hun werk na te kijken. Op deze manier zien zij direct de opbrengst van het gedane werk. Vanaf groep 3 zijn er nakijktafels in elke klas aanwezig. De kinderen worden begeleid bij het leren nakijken van hun werk. De kinderen kijken met een rode pen na, de leerkracht met een groen pen, zodat dit verschil duidelijk blijft. De kinderen noteren bij hun werk op de taakkaart het aantal fouten. De leerkracht spreekt per groep af met hoeveel fouten je de leerkracht moet benaderen, zodat er direct hulp geboden kan worden, de leerling legt dan het werk op het bureau van de leerkracht.

In de groepen 3 t/m 5 is een nakijkrooster. Op dit rooster staat aangegeven welk vak op welke dag ingeleverd moet worden zodat de leerkracht kan controleren op kwaliteit en kwantiteit. Vanaf groep 6 controleert de leerkracht steekproefsgewijs het takenwerk op kwaliteit en kwantiteit (dit isafhankelijk van de samenstelling van de groep). Bij groep 1 en 2 loopt de leerkracht rondes en evalueert zo met de kinderen op hun werk. Werkjes op taal- en rekengebied zijn zoveel mogelijk zelfcorrigerend.

7.5.4 Doorgaande lijn in takenwerk groep 1 t/m 8

Groep 1-2

In groep 2 wordt gewerkt met het digikeuzebord om te leren plannen en registreren van de (verplichte) basis- en keuzetaken. Op het digikeuzebord worden de verplichte werkjes in een apart scherm weergegeven met symbolen. De keuzetaken staan in een ander scherm. Het programma van het digikeuzebord stuurt in het aantal keren dat voor een zelfde activiteit wordt gekozen om te waarborgen dat een diversiteit in ontwikkelingsdoelen aan bod komt. Leerlingen uit groep 1 die er aan toe zijn, mogen met het digikeuzebord gaan werken om het plannen en registreren te leren. Dit is meestal na de wenperiode, wanneer het kind vier jaar is geworden.

Groep 3

In groep 3 wordt dezelfde lay-out van de taakkaart gebruikt als in groep 4 t/m 8. Bij de vakgebieden staan pictogrammen. Om te leren omgaan met dagtaken wordt in groep 3 gewerkt met een dagtakenplanning. Dit betekent dat voor de hele week het werk geclusterd is per dag. De leerling plant de volgorde waarin hij de dagtaken verwerkt. Leerlingen in groep 3 kiezen keuzewerk uit de daltonkast en noteren dit op hun taakkaart. De taakkaart stuurt in het aantal keren dat voor een zelfde activiteit wordt gekozen om te waarborgen dat een diversiteit in ontwikkelingsdoelen aan bod komt.

Groep 4 t/m 8

In groep 4 worden de pictogrammen vervangen door foto's van de vakgebieden. In groep 4 komen voor het eerst veel verschillende vakken aan bod. Door foto's te gebruiken van de vakken geeft dit overzicht. Vanaf groep 5 worden de pictogrammen vervangen door geschreven taal. Het werken met de taakkaart, daltonkast en in combinatie met de uitlegmomenten op het bord is in werkwijze en vormgeving voor groep 3 t/m 8 hetzelfde. In het werken met keuzetaken volgt de opbouw wat betreft keuzevrijheid en zelfsturend leren op basis van toenemend metacognitief bewustzijn, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

7.5.5 Samenwerken

De achterliggende gedachte van samenwerken is dat leerlingen leren van en met elkaar.

We kennen twee vormen van samenwerken:

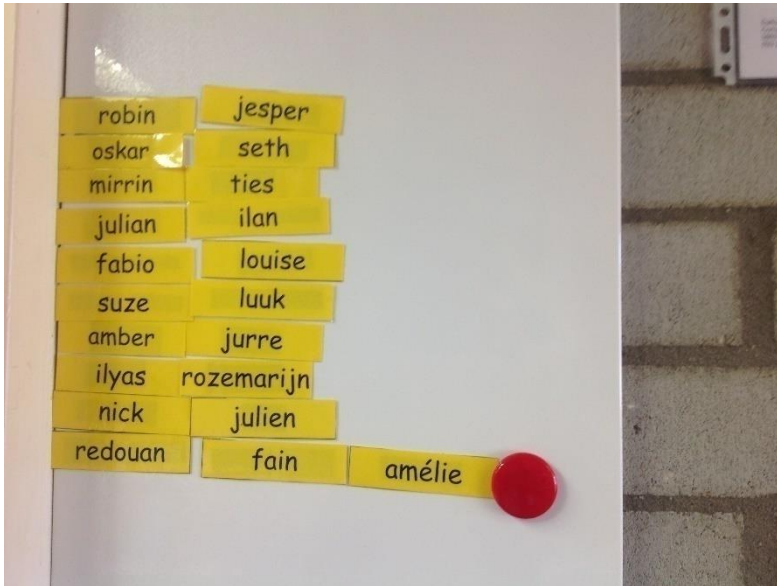
- Samenwerken op basis van een hulpvraag. Leerlingen krijgen de opdracht een taak individueel uit te voeren waarbij aan een medeleerling uitleg gevraagd kan worden als er iets niet begrepen wordt.
- Samenwerken op basis van eenzelfde taak/opdracht waarbij samen overlegd moet worden voor de voltooiing van de taak/opdracht. Dit kan voorkomen met tweetallen, in groepjes of als coöperatieve werkvorm.

In de groepen 1/2 gebeurt samenwerken dagelijks met het digikeuzebord tijdens de speelwerktijd. Samenwerken aan dezelfde activiteit, samenwerken aan een opdracht waarbij je elkaar nodig hebt. In groep 1/2 noemen we dit 'maatjeswerk' en wordt dit met een symbool op het digikeuzebord aangegeven.

Deze manier van samenwerking ontwikkelt zich tot samen leren en samenwerkend leren. In de bovenbouw streven we ernaar dat deze samenwerking leidt tot coöperatief leren. Iedere leerling heeft een eigen taak bij het uitvoeren van een opdracht, of ieder voert een onderdeel uit van een groter project.

Werken met een maatje.

Elke week krijgen de kinderen een maatje toegewezen. Dit is zichtbaar op het maatjesbord die elke groep in de klas heeft hangen. In groep 1 en 2 wordt met foto's gewerkt en vanaf groep drie met namen.

De leerkracht schuift de namen elke week door zodat leerlingen leren samenwerken met alle kinderen uit de groep. Om de vierweken mogen de kinderen zelf een maatje kiezen. De naam van het maatje schrijven de kinderen op hun taakkaart bij de start van de werkweek. Samen plannen zij de werkjes in die ze samen moeten doen.

Samenwerken komt ook terug bij het taakwerk. We leren de leerlingen eerst uitleg aan een leerling binnen zijn groepje te vragen. Weten die het ook niet, dan kiest hij een medeleerling waarvan hij verwacht dat deze de uitleg wel kan geven. Lukt dit ook niet, dan legt de leerling zijn blokje op vraagteken zodat de leerkracht tijdens het ronde lopen het kind kan helpen. In de tijd dat de leerling wacht op de leerkracht gaat hij verder met zijn andere werk. We leren de leerlingen middels coöperatieve werkvormen elkaar op de juiste manier te helpen.

8 Klassenmanagement

8.1 Didactisch model: het direct instructiemodel

Er wordt instructie gegeven volgens het directe instructiemodel. Dit bestaat uit de volgende stappen:

1. Dagelijkse terugblik en actualisering van voorkennis
2. Presentatie/interactieve groepsinstructie
3. (In)oefening
4. De verlengde instructie
5. Zelfstandig verwerking
6. Terugkoppeling

Aan de basistaak gaat een korte instructie vooraf. De instructie kan klassikaal zijn maar kan ook plaatsvinden in verschillende instructiegroepen, zoals in de groepsplannen is vermeld.

We hebben drie verschillende instructieniveaus: leerlingen kunnen veel (zon), gemiddelde (maan) of weinig(ster) instructie nodig hebben. Ook deze instructie is op maat. Leerlingen die weinig instructie nodig hebben, kunnen na een korte uitleg van de opdracht (stap 2) aan hun taak beginnen.

Leerlingen die nog extra inoefening nodig hebben voor het te maken werk, oefenen nog samen met de leerkracht (stap3).

Na dit instructiemoment kunnen er nog leerlingen zijn die meer hulp of aandacht nodig hebben bij het maken van hun werk. Met deze leerlingen kan de leerkracht aan de instructietafel plaatsnemen en op de vragen van de leerlingen ingaan (stap4).

Nadat alle leerlingen zelfstandig met hun werk verder kunnen, heeft de leerkracht tijd om aandacht te geven aan individuele leerlingen met een hulpvraag, leerlingen te stimuleren, leerlingen te complimenteren en te controleren door rondes te lopen.

Kleine kring.

In de groepen 1/2 vindt op verschillende manieren instructie plaats;

- grote kring: de hele groep krijgt instructie, oefening of uitleg over een activiteit.
- kleine kring: een groepje leerlingen krijgt instructie of extra oefening. De andere leerlingen zijn zelfstandig met een taak bezig.

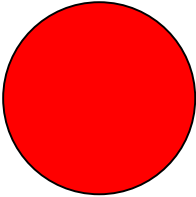
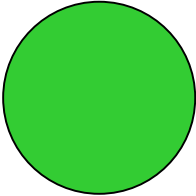
In een kleine kring is meer interactie mogelijk met de leerlingen waardoor er beter gedifferentieerd kan worden naar het individuele niveau van de leerling.

8.2 Uitgestelde aandacht

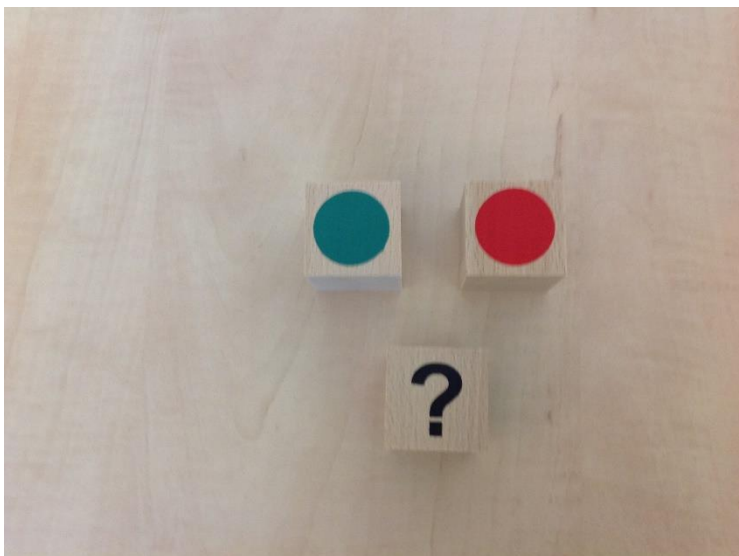
In iedere groep wordt met uitgestelde aandacht gewerkt. De kleur van het stoplicht geeft aan of de leerkracht wel of niet gestoord kan worden. Zo heeft de leerkracht tijd om individuele leerlingen of een groepje leerlingen te begeleiden. Uitgestelde aandacht leert de leerlingen dat ze niet altijd op het door hen gewenste moment hulp kunnen krijgen. Hierdoor stimuleren we ze om een andere oplossing te bedenken. De leerlingen mogen een andere leerling of maatje wel helpen of om hulp vragen.

8.2.1 Stoplichten daltonblokjes

Stoplicht leerkracht

Stoplicht	Leerling gedrag	Leerkracht gedrag	Blokje
Rood 	Hulpvraag stellen aan maatje/buur mag indien maatje eigen blokje niet op rood heeft. Samenwerken mag met een of enkele maatjes of burens. Stemniveau fluisterend	-Observeert of - Verlengde instructie aan instructietafel of - Rondes lopen Eerste 10-15 minuten maakt de leerkracht géén ronde zodat leerlingen zelfoplossend te werk moeten gaan n.a.v. de zojuist gegeven groepsinstructie. Leerkracht observeert of geeft verlengde instructie.	Rood, groen of ?
Groen 	Samenwerken mag met een of enkele maatjes of burens. Stemniveau fluisterend	- rondes lopen	Rood, groen of ?

Het daltonblokjes is een houten kubusje waarmee de leerlingen aan kunnen geven of ze een vraag hebben. Ook kunnen ze aangeven of ze wel of niet gestoord mogen worden bij hun werk.

8.2.2 Stemmiveaus

0	Geen stem Helemaal stil, niemand praat.
1	Fluisteren, alleen je buur of je groepje kan je horen.
2	Praatstem Je gewone stem als je praat.

Stilteplekken en stilteruimte

In elke klas zijn stilteplekken aanwezig. Dit zijn plekken waar je stil en alleen aan het werk bent. Ook buiten de klas hebben wij stilteplekken. Deze plek is vooral fijn wanneer het fluisterruimte is in de klas en het kind stil wil werken. In de gang is de stilteruimte aangegeven door een afbeelding. Hier zijn veel individuele werkplekken. Alle leerlingen van groep 3 t/m 8 mogen gebruik maken van deze ruimte. De leerkrachten leren de leerlingen om te gaan met vrijheid van werkplek. Kinderen zijn vrij om te kiezen om voor deze plek te kiezen mits er geen verplichte uitleg gegeven wordt. Op de eerste etage is de stilteruimte ook aangegeven met een afbeelding.

Fluisterruimte

In de gang is er ook een fluisterruimte gecreëerd. Dit is vooral fijn als het in de klas stilte ruimte is in de klas en de leerling wilt samen werken of hulp wilt vragen aan een andere leerling. Ook hier zijn de kinderen vrij in het bepalen wanneer ze gebruik maken van deze ruimte. Net zoals de stilte ruimte leren de leerkrachten de leerlingen om om te gaan met de vrijheid van keuzeplek. Leerkrachten lopen ook hun rondes op de gang.

8.2.3 Overig Huishoudelijke taken

Om de leerlingen medeverantwoordelijk te laten zijn voor hun leef-, werk- en leeromgeving worden er in ieder groep huishoudelijke taken verdeeld. Veel taakjes worden door leerlingen samen gedaan, waardoor er weer sprake zal moeten zijn van werkoverleg.

De inrichting van de klas zal zo zijn, dat de leerlingen alle materialen die zij nodig hebben, zelfstandig kunnen pakken, eventueel schoonmaken en weer opruimen.

De taken kunnen zichtbaar gemaakt worden d.m.v. taken lijstje in de groepen 4 t/m 8 of d.m.v. foto's/pictogrammen in de groepen 1 t/m 3.

Toiletbezoek

Leerlingen hoeven niet te vragen of ze naar het toilet mogen. Wel zijn er afspraken hoe te handelen. Er wordt een limiet gesteld aan het aantal kinderen dat tegelijk naar het toilet mag (leerlingen kunnen dit in het lokaal zien) en er mag niet tijdens de instructie gegaan worden.

Zorg voor de omgeving

Mocht het nodig zijn dan springen de leerlingen bij om het schoolplein schoon te maken, zoals het vegen van de houtsnippers bij het speeltoestel of het weghalen van afval. Eens per jaar doen we mee aan de opschoondag in Nijkerk. In samenwerking met de gemeente maken we ook buiten ons schoolplein de wijk weer afvalvrij.

Klassekast

Wij zijn trots op onze klassekasten. Zoals de naam al zegt t'klasse' wat je in de kast kan vinden. De klassekast heeft als doel kinderen meer te laten werken naar interesse. Echter is deze kast anders dan de daltonkast. De daltonkast dien echt als keuzewerk na de basistaken. De Klassekast biedt bredere activiteiten aan van specifiekere vakgebieden, waar elk kind in een week in moet werken. We hebben een onderbouw- en bovenbouwkast. Elke kast kent de volgende vakgebieden: taal, tekenen, handvaardigheid, techniek, constructie, natuur en ict (ict alleen bovenbouw). Ook liggen er educatieve spellen en materialen in de kast.

We vinden het belangrijk dat elk kind uit deze kast kan werken. Op een vast moment in de week werkt elke leerling in een groep uit de klassekast, middels een rooster. De leerling mag naar eigen interesse kiezen. Dit wordt niet geregistreerd. Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen vrij mogen kiezen, ook al kiezen ze meerdere keren hetzelfde. Het gaat erom dat ze naar interesse aan het leren zijn. De opdrachten zitten in bakken en worden om de 6 weken allemaal ververs.

9 Inrichting gebouw

9.1 Studieplekken

In school zijn studieplekken, zoals hierboven beschreven. Per groep mogen leerlingen hier gebruik van maken. De studieplekken zijn in principe zonder toezicht van een leerkracht. We hebben er vertrouwen in dat de leerlingen hier zelfstandig kunnen werken.

Chillruimte

Boven bij de tribunetrap is een chillruimte ingericht. Hier kunnen kinderen in overleg met de leerkracht ook terecht als zij klaar zijn met de basistaak. Deze ruimte is pas net gerealiseerd door de leerlingenraad en zal in de toekomst een duidelijkere rol krijgen.

9.2 Het computerlokaal

We hebben de beschikking over drie computereilanden. Leerlingen kunnen hier individueel en in groepjes werken. Om alle groepen de mogelijkheid te geven van dit computerlokaal gebruik te maken, zijn er computers toegewezen per klas. Echter, deze computers mogen wel gebruikt worden door andere leerlingen, mits er geen leerling van de desbetreffende klas erop moet. In de bovenbouw leren kinderen Word, Excel, internetgebruik (ook veilig internet) en Powerpoint. Om meer flexibiliteit in het gebruik van ICT te bewerkstelligen en ICT een grotere plek in ons onderwijs te geven, wordt de aanschaf van een aantal tablets voorbereid. Tevens zijn er nu bij de kleuters digiborden aangeschaft en willen we meer kinderen ook in groepjes coöperatief laten werken met digitale leerstof op het digibord.

9.3 Etalage

Mooie kunstwerken door de kinderen worden tentoongesteld in het klaslokaal en in de gang. Daar kunnen de kinderen vol trots werk presenteren. Tijdens het handvaardigheidscircuit in de bovenbouw wordt veel tentoongesteld.

9.4 Daltonontwikkeling

Zie actieplannen Dalton

De komende maanden zal het schoolplan worden geevalueerd en een nieuw schoolplan worden opgesteld. Een belangrijk punt zal hierbij worden hoe gaan we meer talentontwikkeling in zetten.

Vera Otten en Ancella Mosterd hebben voor hun Daltonopleiding een aantal aanbevelingen gedaan.

In rood zijn de gemaakte afspraken.

In het groen moeten we nog verder bespreken

In het zwart doen we of zijn we mee bezig

Samenwerken

- Twee weken zelfde maatje
- Na of voor elke vakantie maatje laten kiezen
- Groepjes na elke vakantie wisselen
- Samenstelling van groepjes heteroogeen, naar geslacht, etniciteit, kennis etc
- Groepsafsluitende activiteit
- Groepsvormende activiteit

Verantwoordelijkheid

- Blijven communiceren
- Dalton regelmatig bespreken
- Daltonspecialist
- Betrokkenheid: leerkracht, leerling, ouders verantwoordelijk
- Kiest de leerling niet voor volgen instructie dan ook geen uitleg (consequentie verantwoordelijkheid leren)
- Dalton handboek

Reflecteren/evalueren

- 1x of 2x per dag
- Suggesties en tips (zie blad)
- Samenwerkingsproces evalueren
- Aanschaffen boek: Reflectie in het Daltononderwijs van René Berends en Patrick Sins

Zelfstandigheid

- Voorbereidingskwartier
- Nalezen opdrachten door de leerlingen
- Vragenblokje afbouwen in groep 7/8
- Zelfstandig leren door zelfstandig te zijn rijpingsproces
- Leerlingen initiatieven laten tonen en talenten laten zien/ontwikkelen

Effectiviteit en doelmatigheid

- Vooraf toetsen
- Doorgaande lijn meerbegaafde leerlingen
- Gedeelde verantwoordelijkheid
- Daltonopleiding voor directeuren

Burgerschap 4 didactische principes

- Argumentatie
- Beslissing nemen
- Netwerk leren
- Samen leren denken

Taakkaart

- Lesdoelen op de taakkaart
- Leerdoelen op de taakkaart
- Gebruik klassekast

10 Bijlagen

- Ontwikkelplan
- Persoonlijk ontwikkelplan Daltonvaardigheden
- Daltonvaardigheden
- Schoollied

10.1 Ontwikkelingslijnen reflecties

10.1.1 Reflectie groep 1 en 2

- ◆ ik kan aangeven wat ik van mijn taak vind, gevoel onder woorden brengen
- ◆ iets lukt mij niet. Ik weet hoe ik hulp moet vragen
- ◆ ik kan inschatten of ik een opdracht kan uitvoeren
- ◆ ik kan een dag/weektaak overzien
- ◆ ik snap wat ik aan het doen ben
- ◆ ik kan omgaan met uitgestelde aandacht
- ◆ ik kies waar ik kan werken
- ◆ ik kan benoemen wat ik moet doen
- ◆ ik kan kiezen tussen meerdere opdrachten
- ◆ ik kan eventuele problemen oplossen, zelfstandig of met hulp van anderen
- ◆ ik weet waar ik materiaal kan vinden
- ◆ ik kan vertellen wat ik moeilijk vond aan de opdracht
- ◆ Ik denk na over materiaal dat ik nodig heb om de taak voldoende te kunnen volbrengen
- ◆ hoe heb ik het gedaan
- ◆ hoe zie het eruit (product)
- ◆ ik kan zeggen wat ik van een taak vond
- ◆ ik kan eventuele problemen onder woorden brengen
- ◆ ik kan 3 verplichte werkjes plannen
- ◆ hoe is het gegaan, ben ik tevreden of niet
- ◆ ik kan vertellen of het doel van de opdracht gehaald is
- ◆ wat heb ik ervan geleerd
- ◆ ik denk na over wat (niet) goed gaat
- ◆ ik kan mijn vragen goed verwoorden
- ◆ ik kan vooraf de juiste vragen stellen
- ◆ ik kan een opdracht een beetje veranderen als het nodig is om een goed resultaat te krijgen
- ◆ hoe is het gegaan, ben ik tevreden of niet
- ◆ ik kan vertellen of het doel van de opdracht gehaald is
- ◆ wat heb ik ervan geleerd
- ◆ ik denk na over wat (niet) goed gaat
- ◆ ik kan mijn vragen goed verwoorden
- ◆ ik kan vooraf de juiste vragen stellen
- ◆ ik kan een opdracht een beetje veranderen als het nodig is om een goed resultaat te krijgen

10.1.2 Reflectie groep 3 en 4

- ◆ Ik weet hoeveel tijd ik eraan mag werken
- ◆ Ik weet wat er van mij op een dag verwacht wordt
- ◆ Ik weet hoe ik hulp moet vragen (welke stappen daarbij horen)
- ◆ Ik kan mijn werk nakijken
- ◆ Ik kan aangeven waarom het samenwerken wel/niet goed gaat
- ◆ Ik kan vertellen wat ik moeilijk of makkelijk vind/vond
- ◆ Ik weet wat het doel is van de les/taak
- ◆ Ik kan aangeven of en waarom de taak goed is uitgevoerd
- ◆ Ik moet om hulp vragen als ik bij correctie merk dat ik veel fouten heb
- ◆ Ik kan mezelf doelen per dag stellen
- ◆ Ik kan leerpunten bedenken voor de volgende keer
- ◆ Ik kan mijn gevoel over de taakkaart na afloop goed onder woorden brengen
- ◆ Ik kan een planning bijstellen als dat nodig is
- ◆ Ik kan aangeven me wie, wanneer, waar, wat ik nodig heb en hoe ik ga werken

- ◆ Ik weet welk materiaal ik erbij ga gebruiken
- ◆ Ik denk na over de uitvoering van mijn taak en kan dit verantwoorden
- ◆ Ik wil wat gaan maken
- ◆ Het gaat zoals ik in gedachten had

10.1.3 Reflectie groep 5 en 6

- ◆ Ik weet wat het doel van de les is en kan aangeven wat ik erover weet
- ◆ Ik bedenk zelf extra oefentaak
- ◆ Ik ben mij bewust van mijn kwaliteiten
- ◆ Ik kan zeggen wat ik geleerd heb
- ◆ Ik denk na over de taken die nog komen
- ◆ Ik kan meerdere dagen achter elkaar plannen
- ◆ Ik kan meerdere taken overzien (max. 2)
- ◆ Ik kan verbeter punten aangeven
- ◆ Ik kan aangeven wat mijn rol was tijdens het samenwerken
- ◆ Ik kan mijn eigen werk nakijken
- ◆ Aangeven hoe de samenwerking is gegaan
- ◆ Ik denk na over de volgorde van mijn taken
- ◆ Hoe ik moet plannen per week
- ◆ Een planning bijstellen als dat nodig is
- ◆ Ik weet wat er van mij verwacht wordt
- ◆ Ik denk na over de aanpak van een taak
- ◆ Ik denk na of ik begrijp wat ik aan het doen ben
- ◆ Ben ik tevreden over het product en proces?
- ◆ Vooraf en tijdens de opdrachten aangeven of en in welke vorm ik hulp nodig heb
- ◆ Als het niet goed gaat probeer ik een oplossing te bedenken
- ◆ Ik kan benoemen wat ik goed en niet goed in de taak heb en waarom
- ◆ Wat ik moet doen als ik gecorrigeerd werk retour krijg
- ◆ Ik denk na over de invulling van de tijd
- ◆ Ik kan zeggen hoe ik het geleerde kan toepassen in een andere situaties
- ◆ Ik weet wat van mij over 2 dagen verwacht wordt

10.1.4 Reflectie groep 7 en 8

- ◆ ik kan zeggen wat ik nog wil leren.
- ◆ iets lukt mij niet, maar ik wil het toch leren. Wie en wat heb ik daarvoor nodig.
- ◆ Ik kan overzien wat er van mij verwacht wordt binnen een taak: materiaal, tijd en doel.
- ◆ Ik kan aangeven wat ik nodig heb om te leren
- ◆ aangeven hoe het samenwerken is gegaan
- ◆ Ik kan iets niet maar ik wil het toch leren. Wie en wat heb ik daarvoor nodig.
- ◆ Ik weet wat van mij voor de hele week verwacht wordt. (reflectie planning)
- ◆ Ik kan een weekplanning maken en overzien
- ◆ een planning maken op basis van mijn competenties
- ◆ Ik kan aangeven wat ieders rol was binnen het samenwerken en hoe deze is uitgevoerd
- ◆ inschatten of ik instructie nodig heb
- ◆ plannen per week in een agenda of leeg weekrooster
- ◆ Ik ben in staat tijdens de uitvoering van mijn taak kritisch te kijken naar werktempo, concentratie en motivatie en mijn planning op basis daarvan bij te stellen
- ◆ vooraf de opdracht aangeven of ik hulp nodig heb en in welke vorm
- ◆ Moet ik nog dingen bijstellen?
- ◆ Gaat het plan zoals ik vooraf had bedacht?
- ◆ Hier denk ik van te voren goed over na.
- ◆ ik ben in staat mijn eindproduct kritisch te beoordelen

- ◆ Ik kan leerpunten voor de volgende taak formuleren
- ◆ ik weet welke voorkennis ik nodig heb om mijn taak te kunnen maken
- ◆ Wat moet ik de volgende keer anders doen?
- ◆ Wat neem ik mee aan “geleerde” stof?
- ◆ adequaat omgaan met gecorrigeerd werk en de eisen daarvan

10.2 Ontwikkelingslijnen verantwoordelijkheid

10.2.1 Verantwoordelijkheid groep 1 en 2

- ◆ Ik kan zelfstandig materiaal uit de kast kiezen en weer opruimen
- ◆ Ik kan werken met zelfcorrigerend materiaal, onder begeleiding van de leerkracht.
- ◆ Ik kan zelfstandig een keuze maken uit de taken op het takenbord
- ◆ Ik kan zelfstandig de taken van het takenbord afhangen
- ◆ Ik kan zelfstandig een eenvoudig dag-rooster aflezen
- ◆ Ik kan na instructie zelfstandig een opdracht uitvoeren
- ◆ Ik kan ongeveer een 15 minuten omgaan met uitgestelde aandacht
- ◆ Ik kan mijn werkje inleveren op de goede plek
- ◆ Ik kan zelfstandig in de hal werken
- ◆ Ik houd me aan klassenregels
- ◆ Ik durf hulp te vragen aan klasgenootjes
- ◆ Ik durf “nee” te zeggen/ kan grenzen aangeven.
- ◆ Ik ben verantwoordelijk voor mijn eigen spullen, zoals mijn jas of tas
- ◆ Ik kan mijn eigen niveau kiezen.

10.2.2 Verantwoordelijkheid groep 3 en 4

- ◆ Ik kan zelf mijn materiaal pakken voor de taak en opruimen
- ◆ Ik ken het gebruik van het materiaal en gebruik het op de goede manier
- ◆ Ik kan mijn taakkaart plannen, bijhouden en afkleuren
- ◆ Ik kan mijn taakkaart evalueren d.m.v. smiley's en nieuwe doelen stellen.
- ◆ Ik kan een deel van het werk zelf nakijken en verbeteren
- ◆ Ik kies mijn eigen werkplek, afhankelijk van de taak
- ◆ Ik kan werken in wisselende groeps grootte
- ◆ Ik kan zelf verdiepingsstof of verrijkingsstof kiezen dat wordt aangereikt door de leerkracht
- ◆ Ik kan ongeveer een kwartier omgaan met uitgestelde aandacht
- ◆ Ik kan zelf hulp vragen en bieden
- ◆ Ik kan initiatief nemen
- ◆ Ik kan zelf afspraken maken met andere leerlingen
- ◆ Ik kan mijn eigen niveau bewust kiezen
- ◆ Ik ben verantwoordelijk voor mijn werkplek en tafelgroep

10.2.3 Verantwoordelijkheid groep 5 en 6

- ◆ Ik kan mijn weektaak plannen, bijhouden en afkleuren
- ◆ Ik kan reflecteren op mijn taak
- ◆ Ik kan zelf kiezen met wie ik een opdracht wil uitvoeren
- ◆ Ik kan kiezen wanneer ik instructie nodig heb
- ◆ Ik kan de tijd goed, effectief gebruiken
- ◆ Ik kan ongeveer 30 minuten omgaan met uitgestelde aandacht
- ◆ Ik kan zonder direct toezicht samenwerken in de hal
- ◆ Ik kan afleiding weerstaan
- ◆ Ik kan op positieve wijze kritiek leveren
- ◆ Ik kan reflecteren op eigen functioneren (gedrag, manier van werken)
- ◆ Ik kan zelf verrijkingsstof of verdiepingsstof kiezen, weet wat ik nodig heb
- ◆ Ik kan zelf activiteiten organiseren (leerlingenraad)
- ◆ Ik ben verantwoordelijk voor het lokaal.
- ◆ Ik kan terugkijken in het eigen werk en hier wat mee doen.
- ◆ Ik kan bewust mijn eigen niveau kiezen

10.2.4 Verantwoordelijkheid groep 7 en 8

- ◆ Ik kan kiezen wanneer ik instructie nodig heb
- ◆ Ik kan reflecteren op mijn weektaak
- ◆ Ik weet wat ik nodig heb om me de leerstof eigen te maken
- ◆ Ik weet of ik nog extra moet oefenen
- ◆ Ik vraag om extra oefenstof wanneer nodig
- ◆ Ik ken mijn eigen leerstijl
- ◆ Ik kan kiezen op welke manier ik me de leerstof eigen wil maken
- ◆ Ik kan ongeveer 30 minuten met uitgestelde aandacht omgaan
- ◆ Ik weet op welke manier in op een positieve wijze kritiek kan leveren en ontvangen
- ◆ Ik kan coachen en gecoacht worden
- ◆ Ik kan zelfstandig conflicten oplossen
- ◆ Ik kan zelf onderwerpen bedenken
- ◆ Ik kan zelf activiteiten organiseren (leerlingenraad)
- ◆ Ik ben zelf verantwoordelijk voor het lokaal en de hal.

10.3 Ontwikkelingslijnen zelfstandigheid

10.3.1 Zelfstandigheid groep 1 en 2

- ◆ Ik kan zelfstandig jas aan/uit doen, beker e.d. wegzetten, tas opruimen
- ◆ Ik kan zelfstandig het toilet bezoeken
- ◆ Ik kan na instructie zelfstandig opdrachten uitvoeren
- ◆ Ik kan zelfstandig een keuze maken uit de taken op het takenbord
- ◆ Ik kan mijn werk 'afkleuren' en plannen voor de volgende dag
- ◆ Ik zorg dat de verplichte werkjes aan het eind van de week gedaan zijn
- ◆ Als ik klaar ben met mijn taak, ga ik zelfstandig verder met andere werkjes
- ◆ Ik kan zelf materiaal uit de kast kiezen en weer opruimen
- ◆ Ik kan werken met zelfcorrigerend materiaal
- ◆ Ik kan zelfstandig op de gang werken
- ◆ Ik durf hulp te vragen aan klasgenootje of leerkracht (sociale zelfredzaamheid)
- ◆ Ik durf nee te zeggen
- ◆ Ik kan mijn werkje inleveren op de goede manier
- ◆ Ik kan ong. 15 min. omgaan met uitgestelde aandacht tijdens de instructie/kleine kring
- ◆ Ik voldoe aan klassenregels (niet steeds aan juf vragen)
- ◆ Ik kan zelfstandig problemen oplossen
- ◆ Ik kan na instructie zelfstandig opdrachten uitvoeren
- ◆ Ik kan zelfstandig problemen oplossen
- ◆ Ik kan zelfstandig op de gang werken

10.3.2 Zelfstandigheid groep 3 en 4

- ✦ Ik kan mijn eigen werk inplannen.
- ✦ Ik kan zelf mijn taakkaart bijhouden/afkleuren.
- ✦ Ik kan mijn werk zelf nakijken.
- ✦ Ik kan nagekeken werk verbeteren
- ✦ Ik kan werken in wisselende groepsgrootte.
- ✦ Ik kies mijn eigen werkplek, afhankelijk van de taak.
- ✦ Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht.
- ✦ Ik ken het gebruik van materialen
- ✦ Ik kan zelf materialen pakken voor de taak, en opruimen
- ✦ Ik kan zelf verdiepingsstof kiezen dat wordt aangeboden door de leerkracht.
- ✦ Ik kan individueel werken.
- ✦ Ik kan taakgericht werken
- ✦ Ik kan initiatief nemen
- ✦ Ik kan 15 minuten omgaan met uitgestelde aandacht.
- ✦ Ik kan zelf hulp vragen en hulp bieden
- ✦ Ik kan zelf afspraken maken m.b.t. samenwerken.
- ✦ Ik kan eigen functioneren evalueren
- ✦ Ik kan zelf verrijkingsstof kiezen, waaronder opstel/verhaal schrijven, mini-informatie, spreekbeurtje voorbereiden etc.
- ✦ Ik kan geclusterde instructie aan
- ✦ Ik kan omgaan met zelfcorrigerend materiaal
- ✦ Ik ben mij bewust van mijn eigen leerproces
- ✦ Ik registreer de vorderingen van het werken aan de taak (op de taakkaart)
- ✦ Ik kan werken in wisselende groepsgrootte.
- ✦ Ik kan zelf verdiepingsstof kiezen dat wordt aangeboden door de leerkracht.
- ✦ Ik kan initiatief nemen
- ✦ Ik kan zelf afspraken maken m.b.t. samenwerken
- ✦ Ik kan eigen functioneren evalueren

10.3.3 Zelfstandigheid groep 5 en 6

- ◆ Ik kan op positieve wijze kritiek leveren en ontvangen
- ◆ Ik kan eigen tijd indelen
- ◆ Ik kan eigen werk controleren
- ◆ Ik kan eigen werk indelen
- ◆ Ik kan andere leerling bevragen
- ◆ Ik kan zelf onderwerpen bedenken
- ◆ Ik kan zelf experimentjes uitvoeren
- ◆ Ik ken mijn eigen leerstijl
- ◆ Ik kan zelf kiezen uit diverse verwerkingstechnieken
- ◆ Ik kan coachen door en aan andere leerling
- ◆ Ik kan zelf activiteiten organiseren
- ◆ Ik kan zelfstandig conflicten oplossen
- ◆ Ik kan zelfstandig relevante informatie verkrijgen
- ◆ Ik kan zowel mijn werk op school als mijn huiswerk goed plannen aan de hand van een weektaak en agenda

10.3.4 Zelfstandigheid groep 7 en 8

- ◆ Ik kan eigen tijd indelen
- ◆ Ik kan eigen werk controleren
- ◆ Ik kan eigen werk indelen
- ◆ Ik kan zelf onderwerpen bedenken
- ◆ Ik kan zelf kiezen uit diverse verwerkingstechnieken
- ◆ Ik kan zelf activiteiten organiseren
- ◆ Ik kan zelfstandig relevante informatie verkrijgen
- ◆ Ik kan op positieve wijze kritiek leveren en ontvangen
- ◆ Ik kan andere leerling bevragen
- ◆ Ik kan zowel mijn werk op school als mijn huiswerk goed plannen aan de hand van een weektaak en agenda
- ◆ Ik kan zelfstandig conflicten oplossen
- ◆ Ik kan coachen door en aan andere leerling
- ◆ Ik kan zelf experimentjes uitvoeren
- ◆ Ik ken mijn eigen leerstijl

10.4 Ontwikkelingslijnen samenwerken

10.4.1 Samenwerken groep 1 en 2

- ◆ ik weet hoe iemand heet
- ◆ ik kan iemand zijn naam zeggen
- ◆ ik kan vragen hoe iemand heet
- ◆ ik kan iemand begroeten
- ◆ ik kan iemand om hulp vragen
- ◆ ik kan spullen terug vragen
- ◆ ik kan luisteren naar een ander
- ◆ ik kan reageren op wat een ander zegt
- ◆ ik kan werken met een maatje
- ◆ ik blijf bij mijn groep
- ◆ ik durf te vragen of iemand harder/zachter kan praten
- ◆ ik kan een ander een compliment geven
- ◆ ik kan zeggen dat iemand ergens mee moet stoppen + uitleg waarom
- ◆ ik kijk de ander aan tijdens het praten
- ◆ ik heb een eigen inbreng in een samenwerkingsopdracht
- ◆ ik accepteer de inbreng van een ander
- ◆ we moedigen elkaar aan
- ◆ we maken samen afspraken
- ◆ ik laat een ander uitpraten
- ◆ we helpen elkaar door het voor te doen
- ◆ ik kan samenwerken met schoolmateriaal

10.4.2 Samenwerken groep 3 en 4

- ◆ Ik praat af en toe mee over een opdracht
- ◆ Ik reageer op wat een ander zegt
- ◆ Ik vraag hulp aan een ander
- ◆ Ik geef een ander een compliment
- ◆ Ik kan samenwerken in een duo
- ◆ Ik stel vragen aan een ander
- ◆ Ik bepaal samen de plaats van werken
- ◆ Ik kan per week aangeven met wie ik samenwerk (maatjesbord)
- ◆ Ik kan samen overleggen
- ◆ Ik kan naar een ander luisteren en klassikaal reflecteren
- ◆ Ik geef iemand de gelegenheid om mee te doen
- ◆ Ik kan de rol als materiaalbaas en stiltekapitein op me nemen (groep 3)
- ◆ Ik kan omgaan met verschillen in een groep
- ◆ Ik ben samen met anderen verantwoordelijk voor een positieve sfeer in de klas.
- ◆ Ik maak een afspraak en houd me eraan
- ◆ Ik bied aan om iets uit te leggen, zonder voor te zeggen.
- ◆ Ik ken het gebruik van samenwerkingsmaterialen
- ◆ Ik kan zowel met oudere kinderen als jongere kinderen van de school samenwerken

10.4.3 Samenwerken groep 5 en 6

- ✦ Ik kan een ander voorzien van positieve feedback
- ✦ Ik kan samenwerken met alle groepsleden
- ✦ Ik kan afspraken en beloften nakomen
- ✦ Ik kan op vriendelijke wijze zeggen als ik het ergens niet mee eens ben
- ✦ Ik kan met anderen de plaats van het werk bepalen
- ✦ Ik wil en durf initiatief te nemen
- ✦ Ik kan coaching van andere kinderen aannemen
- ✦ Ik kan samen met andere een probleem oplossen
- ✦ Ik kan vragen of herhalen als ik iets niet begrepen of verstaan heb
- ✦ Ik kan zeggen dat ik iets niet leuk vind
- ✦ Ik ben behulpzaam
- ✦ Ik sta open voor ideeën van een ander
- ✦ Ik toon belangstelling voor wat een ander zegt
- ✦ Ik kan mijn excuses aanbieden en aanvaarden
- ✦ Ik kan iemand uit laten praten
- ✦ Ik kan samen met anderen taken verdelen m.b.v. rollenkaarten (stiltekapitein, taakkapitein, voorzitter, schrijver (notulist), tijdbewaker, materiaalbaas)
- ✦ Ik kan zowel met oudere kinderen als jongere kinderen van de school samenwerken
- ✦ Ik kan een hulpvraag stellen
- ✦ Ik kan coachen
- ✦ Ik kan een ander helpen zonder voor te zeggen
- ✦ Ik kan een overleg moment afspreken
- ✦ Ik kan reageren op het aannemen van hulp
- ✦ Ik kan een teleurstelling uiten

10.4.4 Samenwerken groep 7 en 8

- ✦ Ik kan mijn eigen mening vertellen
- ✦ Ik kan met alle kinderen samenwerken
- ✦ Ik werk met name in heterogene groepen
- ✦ Ik help andere kinderen, net zoals ik ook word geholpen
- ✦ Ik kan iets vanuit een werkgroepje presenteren aan de klas en durf initiatief te nemen
- ✦ Ik los samen met een ander een probleem op
- ✦ Ik heb een goede luisterhouding
- ✦ Er wordt gebruik gemaakt van de volgende coöperatieve werkvormen: binnen/buitenkring, wandel/wissel uit, puzzels, flitsen, duo's, brainstorm, denken/delen/uitwisselen, woordweb, rotonde, placemat, interview, genummerde hoofden, dobbelen, hoeken, legpuzzel) Zie bijlage voor de werkvormen per groep.
- ✦ Ik deel informatie met klasgenoten
- ✦ Ik sta open voor ideeën van anderen
- ✦ Ik kan op een positieve manier met kritiek omgaan
- ✦ Ik kan een ander gerichte vragen stellen
- ✦ Ik zeg rustig dat ik het ergens niet mee eens ben
- ✦ Ik accepteer een mening van een ander
- ✦ Ik kan samen met anderen taken verdelen m.b.v. rollenkaarten (stiltekapitein, taakkapitein, voorzitter, schrijver (notulist), tijdbewaker, materiaalbaas)
- ✦ Ik maak deel uit van een expertgroep en kan deze groep leiden in de vorm van een tutor
- ✦ Ik kan samen een werkplan opstellen

10.5 Persoonlijk ontwikkelplan Daltonvaardigheden

Naam:
Datum:

Zelfstandigheid:

De komende periode wil ik op dit gebied gaan werken aan:

Hoe ga ik dit aanpakken?

Samenwerken:

De komende periode wil ik op dit gebied gaan werken aan:

Hoe ga ik dit aanpakken?

Verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid:

De komende periode wil ik op dit gebied gaan werken aan:

Hoe ga ik dit aanpakken?

Handtekening:

10.6 Persoonlijk ontwikkelplan Daltonvaardigheden

Vaardigheden Dalton Leerkrachten op Daltonschool Corlaer.

Klassenmanagement:

De wijze waarop de leerkracht het verloop van de les organiseert en de lesomgeving inricht.

Instructie:

De wijze waarop de leerkracht uitleg geeft, de variatie daarbij, de manier waarop lesmethodes worden gebruikt.

Interactie:

De wijze waarop de leerkracht met de leerlingen contacten onderhoudt en de manier waarop zij invloed uitoefent op de contacten tussen de leerlingen onderling.

Vaardigheden m.b.t. klassenmanagement en zelfstandigheid

Kaart 1	zelfstandigheid	samenwerking	Verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didactiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarderen:

1	Kinderen hebben bij mij keuzemogelijkheden in de taken in de volgorde waarin ze werken; een dagdeel-, dag- of weekdeel.
2	Kinderen controleren hun eigen werk en houden bij keuzewerk hun vorderingen bij.
3	Kinderen maken afspraken met zichzelf over wat en hoeveel ze af hebben in een bepaalde hoeveelheid tijd.
4	Bij mij bepalen de kinderen zelf met hoeveel ze in een hoek werken.
5	Ik betrek de kinderen in de samenstelling van de tafelgroepen.

6	Ik laat de kinderen meebepalen hoe de klas wordt ingericht.
7	De kinderen zijn zelf verantwoordelijk voor hun materialen en voor het opgeruimd houden van de klas.
8	De kinderen zijn ook verantwoordelijk voor elkaar.
9	Ik laat de leerlingen zelf hun materiaal pakken.
10	De kasten met materialen bestemd voor leerlingen zijn vrij toegankelijk.
11	Ik laat een aantal organisatorische taken aan de kinderen over.
12	De kinderen mogen zelf een belangstellingshoek inrichten.
13	Ik heb ruimtes in de klas waar niet steeds mijn oog op valt.
14	Kinderen werken samen bij mij.

Ondersteunen:

15	Ik heb heldere, door de kinderen geaccepteerde regels.
16	Ik houd rekening met verschillen tussen kinderen wat betreft zelfstandigheid en het dragen van verantwoordelijkheid.
17	Ik zorg voor een duidelijke les- en tijdsindeling.
18	Ik zorg voor een visuele ondersteuning van de taken d.m.v. een planbord of strippenkaart.
19	Ik heb een opgeruimd lokaal met een duidelijke indeling in materialen.
20	Ik zorg dat ik zelf zorgvuldig met de materialen ben.
21	Ik zorg voor een opstelling waarin elkaar helpen vanzelfsprekend is.

Uitdagen:

22	Ik plan ruimte in voor taken waarin de eigen mening van leerlingen naar voren komt.
23	Ik plan ruimte in voor zelfexpressie en creativiteit.
24	Ik heb vrij toegankelijke extra materialen, zoals een wisselende collectie boeken en spelletjes.
25	Ik daag kinderen uit nieuwe materialen en situaties te ontdekken.

Mate van Adaptiviteit van het onderdeel Klassenmanagement en Zelfstandigheid: _____ / 125 X 100%
= _____ %.

Vaardigheden m.b.t. klassenmanagement en samenwerking:

Kaart 2	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didactiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarderen:

1	Ik laat in mijn organisatie merken dat ik samen spelen en werken belangrijk vind.
2	Ik neem de tijd om met kinderen te praten over de voortgang van het werk.
3	Ik neem de tijd om kinderen waardering bij te brengen voor hun schoolspullen.

Ondersteunen:

4	Ik richt de klas zo in dat oogcontact tussen kinderen onderling en tussen mij en de kinderen mogelijk is.
5	Ik bouw tijd in voor persoonlijke aandacht bij maatjes onderling.
6	Ik richt het lokaal zo in dat er geen irritaties ontstaan over looproutes en het vinden van materiaal.
7	Ik heb duidelijke afspraken over elkaar helpen.
8	Soms regisseer ik de indeling in groepjes.

Uitdagen:

9	Ik geef inspraak in de lesorganisatie en de klasseninrichting.
10	Ik daag kinderen uit iets samen te doen.
11	Ik werk graag met tafelgroepen om het contact te stimuleren.
12	Ik richt de klas zo in dat er op een flexibele manier gewerkt kan worden in groepjes.
13	In mijn klas is er een veilige plaats waar kinderen materiaal kunnen tentoonstellen voor elkaar.
14	Ik bouw ongedwongen en gezellige momenten in mijn lessen in.

15	Ik heb aandacht voor de sfeer in de klasseninrichting.
----	--

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Klassenmanagement en Samenwerking: _____ / 75 X 100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. klassenmanagement en verantwoordelijkheid:

Kaart 3	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didaktiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarderen:

1	Kinderen kunnen bij mij in de klas zelfstandig werken en spelen.
2	Ik ga er van uit dat kinderen hun eigen werk of spel goed doen.
3	Ik stimuleer voorstellen over de klassenorganisatie, m.n. tijdens klassenvergaderingen.
4	Ik waardeer het oordeel van de leerlingen over het materiaal.

Ondersteunen:

5	Ik leer kinderen elkaar te helpen, ik heb daar regels voor.
6	Ik heb beoordelingssystemen die niet vergelijkend zijn.
7	Ik zorg voor tempo- en niveaudifferentiatie.
8	Ik heb afspraken over mijn beschikbaarheid als kinderen je nodig hebben.
9	Ik heb mogelijkheden voor leerlingen om alleen rustig te kunnen werken.
10	Kinderen hebben bij mij allemaal verschillend werk, waardoor ze zich minder met elkaar hoeven te vergelijken.
11	Ik gebruik werkkaarten die aansturen op het goed volbrengen van de taak.
12	Het materiaal is inzichtelijk geordend.
13	Ik zorg voor ondersteuning die op maat is en op het juiste moment komt.

Uitdagen:

14	Ik gebruik werkvormen die uitdagen tot actief leren en spelen.
15	Ik gebruik werkvormen waardoor kinderen op verschillende manieren kunnen leren.
16	Ik stimuleer dat kinderen hun eigen werk nakijken.
17	Ik coördineer werktijden zodat kinderen naar een andere groep kunnen om daar bijvoorbeeld instructie te volgen.
18	Ik heb altijd aantrekkelijk werk voldoende voor elk niveau.

Mate van Adaptiviteit van het onderdeel Klassenmanagement en Verantwoordelijkheid: _____ / 90 X
100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. instructie en zelfstandigheid:

Kaart 4	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didactiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarden:

1	Ik waardeer tijdens de instructie het bedenken van eigen oplossingen van kinderen.
2	Ik straal uit dat kinderen veel zelf kunnen.
3	Ik waardeer eigen keuzes van leerlingen.
4	Ik honoreer initiatieven van kinderen.
5	Ik ga inhoudelijk in op de inbreng van kinderen.

Ondersteunen:

6	Ik laat kinderen elkaar iets uitleggen, ik werk met maatjes.
7	Ik werk met visuele ondersteuning, b.v. op het bord, met pictogrammen, met eigen instructiekaarten.
8	Ik werk met zelfinstructuerend materiaal, b.v. met de computer.
9	Ik laat kinderen zelf of samen nakijken.

Uitdagen:

10	Ik laat kinderen zelf of samen nakijken.
11	Ik laat sommige kinderen zelf kiezen of ze instructie nodig hebben.
12	Ik daag kinderen uit hun eigen keuzes te maken.
13	Ik daag kinderen uit eigen oplossingen te bedenken.
14	Ik laat sommige kinderen hun eigen leerdoelen kiezen.
15	Ik geef korte instructies en laat de kinderen dan zelf werken.
16	Soms werken kinderen zonder instructie.
17	Ik laat merken dat kinderen het recht hebben zich af en toe terug te trekken.
18	Ik stimuleer dat kinderen gepaste normen ontwikkelen voor hun werk.
19	Ik bevorder dat kinderen het geleerde toepassen in andere situaties.

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Instructie en Zelfstandigheid: _____ / 95 X 100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. instructie en samenwerking:

Kaart 5	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didaktiek.			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarderen:

1	Ik stimuleer dat kinderen positief reageren op elkaars antwoorden.
2	Ik laat merken dat ik denkinspanningen waardeer.
3	Ik zoek samen naar oplossingen, ieders bijdrage is waardevol en interessant.
4	Ik waardeer de bijdrage van leerlingen aan de les.
5	Leerlingen weten dat ik oog heb voor hun sterke kanten en hun problemen.
6	Het is voor iedere leerling duidelijk dat ik oog heb voor wat hij weet en kan.

Ondersteunen:

7	Ik denk regelmatig hardop mee.
8	Als ik instructie geef volg ik meer het leerproces bij de leerlingen dan dat zij mijn instructielijn volgen.
9	Ik laat leerlingen elkaar helpen tijdens de instructie.
10	Leerlingen weten dat ik ze niet in verlegenheid zal brengen bij hun inbreng.
11	Ik maak duidelijk dat ik begrijp dat leren en les krijgen moeilijk kan zijn.
12	Ik laat tijdens mijn uitleg merken dat ik er ben om ze te ondersteunen en te stimuleren.
13	Ik bespreek het werk en spel achteraf met de kinderen.

Uitdagen:

14	Ik laat merken dat ik benieuwd ben naar ieders denkstappen.
15	Ik betrek zoveel mogelijk leerlingen bij mijn instructie, als het kan allemaal.
16	Ik stimuleer tijdens de instructie overleg tussen leerlingen.
17	Ik houd geen monologen, mijn instructie is interactief.
18	Ik probeer tijdens mijn instructie aan te sluiten bij de belevingswereld van kinderen.

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Instructie en Samenwerking: _____ / 90 X 100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. instructie en verantwoordelijkheid:

Kaart 6	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didaktiek.			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarden:

1	Een beurt in de klas levert bij mij in principe een succesgevoel op.
2	Ik laat merken dat ik hoge, realistische verwachtingen heb.
3	Ik stimuleer dat leerlingen kritisch naar hun eigen werk en houding kijken.
4	Leerlingen weten dat ik hen serieus neem.
5	Ik zorg voor een actieve betrokkenheid met ruimte voor vragen.
6	Ik beloon ook procesaspecten als plezier in het werk, aandacht tijdens de instructie.
7	Ik zoek altijd naar de goede elementen in de antwoorden.

Ondersteunen:

8	Mijn vragen en opdrachten pas ik aan, aan het niveau van de leerlingen; ik maak ze toegankelijk voor een ieder.
9	Ik las denkpauzes in.
10	Ik maak het denken van leerlingen 'doorzichtig' door hen steunvragen te stellen.
11	Ik laat de instructielengte afhangen van de instructiebehoefte van de leerling.
12	Ik overvraag de leerlingen niet, maar daag ze wel grensverleggend uit.
13	Ik bouw reflectiemomenten in voor de kinderen waarin ze elkaar vertellen van hun eigen oplossingsmethoden.
14	Ik leg bij nieuwe onderwerpen uit wat het doel is.
15	Ik laat kinderen ervaren dat er verschillende leerstijlen zijn.
16	Ik laat kinderen tijdens de instructie samen oefenen en vergelijken.
17	Ik maak gebruik van de voorkennis van kinderen.
18	Ik grijp soms terug in mijn instructie op wat vooraf ging.
19	Ik leer leerlingen af en toe reflecteren op de leerprocessen die zij doormaken.

Uitdagen:

20	Ik maak de onderwijsinhoud zo zinvol en betekenisvol mogelijk.
21	Ik geef uitdagende taken aan leerlingen die lesdoelen bereikt hebben.
22	Ik streef naar het gebruik van open opdrachten.
23	Ik zorg ervoor dat leerlingen hun eigen ervaringen met het onderwerp kunnen vertellen, laten zien of laten horen.
24	Ik stem de vragen af op het niveau van de kinderen.
25	Ik stimuleer dat kinderen medeverantwoordelijk zijn voor een goed verloop van de les.
26	Voor elke leerling is het uitgangspunt verplicht, extra en keuzewerk.
27	Ik varieer in mijn instructie.

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Instructie en Verantwoordelijkheid: _____ / 135 X 100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. interactie / zelfstandigheid: Eigenaren:

Kaart 7	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didaktiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarden:

1	Ik waardeer het als kinderen een eigen mening hebben en deze kunnen motiveren.
2	Ik stimuleer initiatieven van kinderen.
3	Ik stimuleer zelfstandig werken.
4	Ik overleg met de kinderen over de gang van zaken in de klas en waardeer hun inbreng (o.a.tijdens de klassenvergaderingen).

5	Ik laat kinderen zelfstandig samenwerken.
6	Ik laat kinderen elkaar helpen zonder me er onnodig mee te bemoeien.
7	Ik controleer af en toe.
8	Ik laat dingen bewust over aan eigen verantwoordelijkheid van kinderen.
9	Ik loop wel eens de klas uit om te laten zien dat ik er op vertrouw dat ze zelf de orde kunnen bewaren.

Ondersteunen:

10	Ik bespreek met de kinderen dat ze voor zichzelf werken en niet voor het oordeel van een ander.
11	Ik houd rekening met verschillen in mogelijkheid tot en behoefte aan zelfstandigheid.

Uitdagen:

12	Ik stimuleer dat kinderen van elkaar leren.
13	Ik heb gesprekken met de kinderen waarin ze voor hun mening mogen uitkomen.
14	Ik vraag aan de leerlingen hoe ze dingen zelf zouden oplossen of hebben opgelost.
15	Ik stimuleer dat de kinderen het zelf kunnen oplossen d.m.v. ondersteunende vragen.

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Interactie en Zelfstandigheid: _____ / 75 X 100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. interactie en samenwerking:

Kaart 8	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didaktiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarderen:

1	Ik prijs op afstand en corrigeer van dichtbij.
2	Ik complimenteer ook gewoon gedrag, niet alleen topprestaties.
3	Ik complimenteer individuele leerlingen en de groep.
4	Ik laat aan iedereen merken dat ik waardering voor ze heb.
5	Ik hecht eraan leerlingen zoveel mogelijk te bemoedigen.
6	Elke leerling weet dat ik hem met respect behandel.
7	Elke leerling weet dat ik met respect behandeld wil worden.
8	Ik ga uit van omkeerbaarheid van gedrag: wat ik tegen de leerlingen zeg moeten zij in principe ook tegen mij kunnen zeggen.
9	Ik neem antwoorden van kinderen serieus en accepteer lachen van andere kinderen om fouten niet.
10	Ik blijf op de achtergrond als leerlingen tot een gesprek komen.
11	Ik houd me aan de afspraken met de leerlingen.

Ondersteunen:

12	Ik ben geduldig en gebruik humor.
13	Ik maak klassenklimaat, werkklimaat en omgaan met elkaar bespreekbaar.
14	Ik leer kinderen reflecteren op hun eigen gedrag.
15	Ik laat merken dat ik beschikbaar ben en naar ze wil luisteren.
16	Ik houd rekening met verschillen in behoefte aan veiligheid en acceptatie.
17	Ik ga discreet om met vertrouwelijke informatie over de thuissituatie van kinderen.
18	Ik neem stellingen tegen seksisme, racisme, discriminatie en pesten.
19	Ik bevorder sociale vaardigheden en weerbaarheid van leerlingen.

Uitdagen:

20	Ik laat kinderen elkaar helpen en uitleggen.
21	Ik laat kinderen samenwerken.
22	Ik laat kinderen vragen stellen aan elkaar.
23	Ik stimuleer dat leerlingen vertrouwen hebben in elkaar, ongeacht afkomst, geslacht, ontwikkeling, achtergrond.
24	Ik laat kinderen merken dat ik hun samenwerking belangrijk vind.
25	Ik probeer een voorbeeld te zijn van hoe je met elkaar omgaat.
26	Ik streef ernaar dat kinderen de onderlinge samenwerking als positief ervaren

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Interactie en Samenwerking: _____ / 130 X 100% = _____ %.

Vaardigheden m.b.t. interactie en verantwoordelijkheid:

Kaart 9	zelfstandigheid	samenwerking	verantwoordelijkheid/vrijheid in gebondenheid
organisatie			
didaktiek			
pedagogiek			

Vertrouwen en Waarderen:

1	Ik geef meer complimenten dan negatieve correcties.
2	Ik zet leerlingen regelmatig in het zonnetje.
3	Ik geef complimenten/correcties op wat leerlingen doen in plaats van op wat ze zijn.
4	Ik probeer zoveel mogelijk antwoorden te waarderen.
5	Ik waardeer ook kleine stappen die leerlingen maken.

6	Ik waardeer het als kinderen elkaar helpen.
7	Ik bespreek ieders kwaliteiten in de groep.
8	Ik laat blijken dat ik hoge op individuele mogelijkheden afgestemde verwachtingen heb en vertrouwen in leerling.
9	Ik vraag van leerlingen dat zij zich houden aan de afspraken.
10	Ik kan een plan van de kinderen serieus nemen en met ze bespreken.
11	Ik ga er van uit dat ieder kind wel iets weet/kan.

Ondersteunen:

12	Ik zorg ervoor dat leerlingen geloven in eigen kunnen.
13	Ik praat met kinderen over hun leerproces, vraag naar hun verklaring voor succes of falen.
14	Ik bevorder dat kinderen hun successen aan zichzelf toeschrijven.
15	Ik stel steunvragen als een kind iets niet weet of kan.
16	Ik houd zoveel mogelijk rekening met wensen en interesses van de kinderen.
17	Ik houd rekening met verschillen in zelfvertrouwen van de kinderen.
18	Ik laat ervaren dat er verschillende leerstijlen zijn.
19	Ik maak afspraken met de groep over respectvol en positief omgaan met elkaar.

Uitdagen:

20	Ik laat kinderen ervaren dat ik graag hun mening hoor en dat deze er toe doet.
21	Ik daag de kinderen graag uit hun kennis en inzicht te ventileren.
22	Ik geef actief beurten in plaats van alleen via vingers.
23	Ik laat merken dat ik actief meedoen zeer waardeer.
24	Ik stimuleer dat kinderen betrokken zijn/worden bij de les.
25	Ik stel vragen die uitdagen tot nadenken.

Mate van Adaptiviteit op het onderdeel Interactie en Verantwoordelijkheid: _____ / 125 X 100% = _____ %.

Daltongehalte:

	Zelfstandigheid	Samenwerking	Verantwoordelijkheid	
organisatie.	...%	...%	...%	...%
didaktiek.	...%	...%	...%	...%
pedagogiek	...%	...%	...%	...%
	...%	...%	...%	...%

10.8 Schoollied Daltonschool Corlaer

Refrein

Oh, Corlaer is een echte Daltonschool
 We leren er veel, maar er is ook veel lol
 De sfeer die is goed, dus we gaan met plezier
 Want de aller- allerbeste basis vind je hier

Vers I

De leerkracht geeft instructie, is die nodig vandaag?
 Elke dag stel ik mij deze vraag
 De keuze die is vrij, verantwoordelijk ben ik.
 Dat ik dit zelf kan dat geeft toch wel een kick.

Vers II

Waar werk ik vandaag, in de klas of in de hal?
 Ik weet nog niet wat ik kiezen zal
 Al mijn werk dat ik plan op de taakkaart of het bord
 Moet je zien hoe zelfstandig ik daar al van word.

Vers III

Ook samenwerken doen wij hier heel erg graag
 Geef ons maar een moeilijke vraag
 We lossen die dan samen in een oogwenk op
 Want als je samenwerkt, ja, dan wordt het altijd top.

Vers IV

Op school is er een heuse leerlingenraad
 En daar wordt niet alleen maar gepraat
 We hebben veel ideeën en werken die dan uit
 Zo krijgen wij een school die pas echt goed aansluit.

Brug

En als ik hier dan later afscheid neem
 Kijk ik terug op een heel fijne tijd

Refrein reprise

Oh, Corlaer is een echte Daltonschool
 We leren er veel, maar er is ook veel lol
 De sfeer die is goed, dus we gaan met plezier
 Want de aller- allerbeste basis vind je hier

Coda

Want de aller- allerbeste basis vind je hier